

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านหนองพิมาน หมู่ที่ 13
ตำบลจอหอ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2544

สัญลักษณ์ เนียมฉรงค์ : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านหนองพิมานหมู่ที่ 13 ตำบลจอหอ อำเภอเมือง
จังหวัดนครราชสีมา

อาจารย์ที่ปรึกษา: รองศาสตราจารย์ ดร.พงษ์ชาญ ฤ ลำปาง, 226 หน้า

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์ฉบับนี้มีเนื้อหาเป็นรายงานการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษากองทุนหมู่บ้านหนองพิมาน หมู่ที่ 13 ทำการเก็บข้อมูลระหว่าง เดือนธันวาคม พ.ศ. 2544 ถึงเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2545 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านหนองพิมาน มีการบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติมากน้อยเพียงใด เพื่อศึกษาปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของโครงการ เพื่อศึกษากระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้ซึ่งมีความเชื่อมโยงระหว่างกันภายในหมู่บ้านและตำบล เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานและแนวทางสู่การพัฒนาชุมชนของกองทุนหมู่บ้านหนองพิมานหมู่ 13 เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะคติของประชาชนบ้านหนองพิมานหมู่ 13 และทราบระดับความเข้มแข็งของชุมชน ซึ่งรูปแบบของการประเมินเป็นการประเมินเชิงระบบ ตรงกับกรอบแนวคิดทฤษฎีตามแนวคิดแบบซิปปโมเดล (CIPP Model) เลือกเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างภายในหมู่บ้านที่ปฏิบัติงานอยู่ ใช้วิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie และ Morgan เพื่อกำหนดกลุ่มตัวอย่างได้ครอบคลุมพื้นที่มากที่สุด การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการสังเกต สัมภาษณ์และการมีส่วนร่วมกับชาวบ้านควบคู่กันไป การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นเนื้อหาที่สำคัญและนำเอาระเบียบวิธีการทางวิทยาศาสตร์เข้ามาประยุกต์ใช้ โดยพิจารณาถึงความสัมพันธ์ต่างๆ เรียบเรียงข้อมูลและเขียนเป็นรายงานในรูปแบบของการประเมินโครงการ

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนักศึกษา... ธีรพงศ์ เนียมฉรงค์

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... 3

ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา.....

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคลและกลุ่มบุคคลต่างๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิเช่น

- รองศาสตราจารย์ ดร. พงษ์ชาญ ฌ ลำปาง อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข
- อาจารย์ ดร.พัฒนา กิตติอาษา
- อาจารย์สุรียา สมุทคุปดี
- รองศาสตราจารย์ ดร.คณิต ไช้มุกด์
- รองศาสตราจารย์ ดร.ไทย ทิพย์สุวรรณกุล
- รองศาสตราจารย์ ดร. องค์การ อินทร์พรรย์
- นางสาว จันทรเพ็ญ ประกำแหง ผู้ช่วยอาจารย์ที่ปรึกษา
- เทศบาลตำบลจอหอ ผู้นำชุมชน ประธานกองทุนหมู่บ้าน ที่ให้ข้อมูลและอำนวยความสะดวก และขอขอบคุณพี่น้องในหมู่บ้าน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ต่าง ๆ

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

นางสาวธัญญลักษณ์ เนียมณรงค์

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและประเมินโครงการ
ของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร. พงษ์ชาญ ณ ลำปาง)

คณะกรรมการสอบ

(รองศาสตราจารย์ ดร. พงษ์ชาญ ณ ลำปาง)

ประธานกรรมการสอบ

(อาจารย์วิทวัช โมพี)

กรรมการสอบ

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการ
และการประเมินโครงการ

(รองศาสตราจารย์ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

๒๗ มิ.ย. ๒๕๖๑

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
หน้าอำนวยการ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญแผนภาพ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ซ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. หลักการและเหตุผล.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	2
3. กรอบความคิดทฤษฎี.....	2
4. วิธีดำเนินการ.....	5
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ	5
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	6
1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ	6
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544.....	8
3. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารจัดการกองทุน พ.ศ. 2544.....	9
4. แบบติดตามสังเกตการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ	12
5. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง.....	12
6. แบบแจ้งผลการประเมินความพร้อมกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	13

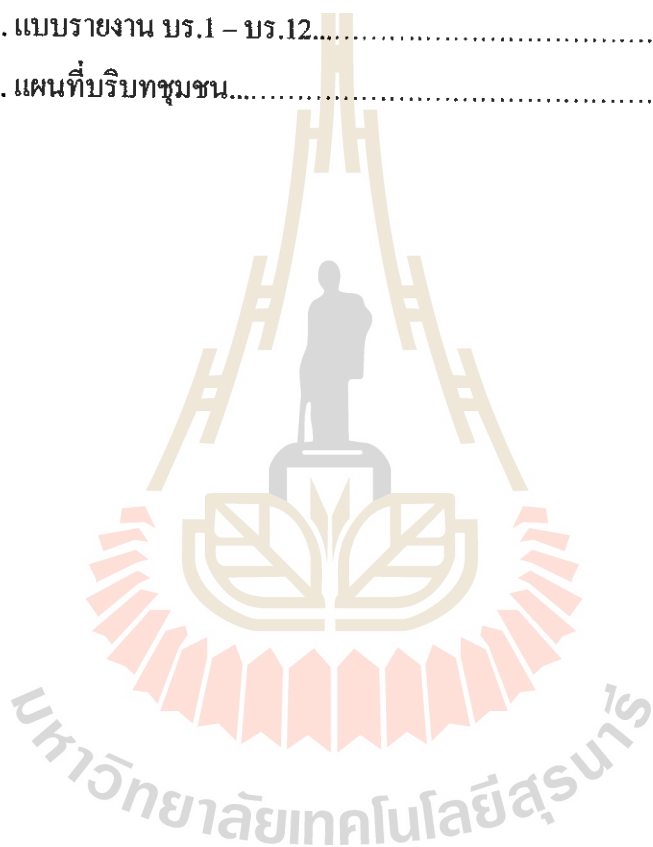
สารบัญ(ต่อ)

หน้า

7. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านหนองพิมาน หมู่ 13.....	13
8. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	14
9. หลักการประเมินโครงการแบบชีพพ์โมเดล.....	15
10. บทความที่เกี่ยวข้อง	16
11. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	18
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ.....	19
1. วิธีการประเมินโครงการ.....	19
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	23
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ.....	24
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ.....	28
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	30
6. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	31
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ.....	33
1. ผลการประเมินบริบทชุมชน.....	33
2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม.....	50
3. ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ.....	61
4. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	62
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	66
1. สรุป.....	66
2. อภิปรายผล.....	67
3. ข้อเสนอแนะ.....	70

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
บรรณานุกรม.....	73
ภาคผนวก.....	77
ภาคผนวก ก. เอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	77
ภาคผนวก ข. แบบรายงาน บร.1 – บร.12.....	166
ภาคผนวก ค. แผนที่บริบทชุมชน.....	221

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
1. แผนภูมิที่ 1.1 รูปแบบการประเมินของเคอร์ค แพตทริก (Kirk Patrick).....	4
2. แผนภูมิที่ 2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของการประเมินและประเภท ของการตัดสินใจ.....	15
3. แผนภูมิที่ 3.1 หน่วยการประเมินระดับหมู่บ้าน.....	21
4. แผนภูมิที่ 3.2 หน่วยการประเมินระดับผู้รู้.....	22

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
ตารางที่ 1	จำนวนและร้อยละของประชากร จำแนกตามลักษณะของประชากร.....	40
ตารางที่ 2	ลักษณะหน่วยดินในพื้นที่บ้านหนองพิมานหมู่ 13.....	42
ตารางที่ 3	รายได้ต่อปีของประชากรคิดเป็นร้อยละ.....	44
ตารางที่ 4	จำนวนและร้อยละของประชากร จำแนกตามลักษณะของการมีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง.....	45
ตารางที่ 5	วัฒนธรรมและประเพณีที่สำคัญในท้องถิ่น.....	46
ตารางที่ 6	กลุ่มเงินทุนสะสมของหมู่บ้าน.....	51

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

รัฐบาลปัจจุบันโดยการนำของพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ได้ตระหนักว่า ชุมชนที่มีเข้มแข็งในภาคชนบทของทั่วประเทศนั้น คือทางรอดของชาติและเป็นเสาหลักทางเศรษฐกิจที่แท้จริง วิฤตเศรษฐกิจที่เริ่มต้นเมื่อ 3 ปีที่แล้ว ก่อให้เกิดการทรุดตัวและความชบเซาที่ยืดเยื้อต่อเนื่อง มีแนวโน้มของการก่อตัวของความผันผวนที่รุนแรงขึ้น ภาคชนบทซึ่งเป็นผู้รับภาระที่พึ่งพิงของชุมชนเมืองในช่วงที่ผ่านมา ต้องได้รับการเสริมสร้างความแข็งแกร่งยิ่งขึ้น เพื่อเป็นแนวป้องกันสุดท้ายของประเทศ งบประมาณของรัฐที่มีอยู่ไม่มาก ต้องนำมาจัดสรรใหม่ให้กับนโยบายที่มีความสำคัญลำดับสูงสุด นั่นคือ การสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ให้ชุมชนมีเงินแรกเริ่มของตนเอง สามารถมีกระบวนการเรียนรู้ เพื่อพึ่งตนเองได้ สามารถสร้างงาน สร้างรายได้ บริหารจัดการเงินลงทุนของตนเอง ก่อให้เกิดกลไกลูกโซ่ทางเศรษฐกิจที่สนับสนุนการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน นำไปสู่การเป็นชุมชนที่เข้มแข็งตามแนวทางเศรษฐกิจแบบพอเพียง เมื่อชุมชนมีความเข้มแข็งแล้ว ชุมชนย่อมสามารถกระตุ้นการฟื้นฟูของสังคมเมืองและประเทศได้อย่างแข็งแกร่งและยั่งยืนตามไปด้วย

จากหลักการข้างต้น ทำให้รัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติขึ้น หลักการของกองทุนคือต้องการให้ประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนนั้นได้หาแหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพโดยการเอาแหล่งเงินทุนไปให้ถึงหมู่บ้าน เพื่อใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถมากยิ่งขึ้น ในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุน เพื่อสร้างศักยภาพในการสร้างความเข้มแข็งของสังคม และด้านเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน

เมื่อจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเรียบร้อยแล้ว ซึ่งมีการสนับสนุนให้เกิดโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองขึ้น โดยให้ทุนการศึกษาแก่บัณฑิตที่อยู่ในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชน เพื่อศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรการจัดการและการประเมินโครงการ โดยศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานจริงในพื้นที่หมู่บ้าน เพื่อเข้าไปช่วยส่งเสริมพัฒนาการเพิ่มประสิทธิภาพของกองทุน และเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับความก้าวหน้าของนโยบายกองทุนหมู่บ้านและข้อมูลในหมู่บ้านชุมชนของตน เพื่อนำมารายงานผลความก้าวหน้าของกองทุนหมู่บ้านของตนเป็นระยะ ๆ และรายงานผลการประเมินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งได้จัด

ทำและเรียบเรียงขึ้นในรูปของการทำ “สารนิพนธ์” (Substantive Report) กรณีศึกษา หมู่บ้านหนองพิมาน หมู่ 13 ตำบลจอหอ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา โดยใช้ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาตามหลักสูตรการจัดการและการประเมินโครงการ เข้ามาช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อแสดงจุดที่ประสบความสำเร็จและจุดบกพร่องของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อนำไปเป็นข้อเสนอแนะและแนวทางการปรับปรุงแก้ไขให้กองทุนมีประสิทธิภาพและพัฒนามากขึ้นต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษาบ้านหนองพิมานหมู่ 13 ตำบลจอหอ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา บรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของโครงการ
3. เพื่อศึกษากระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้ซึ่งมีความเชื่อมโยงระหว่างกันภายในหมู่บ้านและตำบล
4. เพื่อศึกษาผลการดำเนินงาน และแนวทางสู่การพัฒนาชุมชนของกองทุนหมู่บ้านหนองพิมานหมู่ 13
5. เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะคติของประชาชนบ้านหนองพิมานหมู่ 13 และทราบระดับความเข้มแข็งของชุมชน

3. กรอบแนวคิดทฤษฎี

กรอบแนวคิดทฤษฎี เป็นแนวทางให้ผู้เขียนสารนิพนธ์ได้ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งแนวคิดทางทฤษฎีมีอยู่หลากหลายรูปแบบที่สามารถนำมาใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านได้ แนวคิดและรูปแบบการประเมินในช่วงแรกๆ ได้นำมาใช้ในการประเมินด้านการจัดการศึกษา และพัฒนาแนวคิดและรูปแบบให้อยู่ในลักษณะทั่วไป ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการประเมินโครงการในด้านต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งผู้เขียนสารนิพนธ์ได้ยกแนวคิดและรูปแบบการประเมินที่ใช้ในการประเมินโครงการที่สำคัญ ไว้เป็นตัวอย่างดังนี้

1. แนวคิดและรูปแบบการประเมินของไทเลอร์ (Tyler's Rationale and Model of Evaluation)

ไทเลอร์ ได้กล่าวถึงการประเมินว่า การประเมิน คือ การเปรียบเทียบพฤติกรรมที่สังเกตได้กับจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้ โดยมุ่งเน้นที่การประเมินทางการศึกษา

1.1 หลักการของแนวคิดของไทเลอร์แบบดั้งเดิม จำแนกเป็น 4 ประการ คือ

- (1) กำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมอย่างชัดเจน มีความเฉพาะเจาะจง
- (2) กำหนดเนื้อหาหรือประสบการณ์ที่ช่วยให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์
- (3) เลือกวิธีที่จะช่วยให้การเรียนรู้ในเนื้อหาประสบความสำเร็จ
- (4) ประเมินผลว่าผู้เรียนมีความสำเร็จมากหรือน้อยเพียงใด

1.2 กรอบแนวความคิดของการประเมินในยุคใหม่ของไทเลอร์ จำแนกออกเป็น

6 ส่วน คือ

- (1) การประเมินจุดประสงค์
- (2) การประเมินแผนการเรียนรู้
- (3) การประเมินเพื่อแนะแนวในการพัฒนาโครงการ
- (4) การประเมินเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ
- (5) การประเมินผลลัพธ์ของโครงการทางการศึกษา
- (6) การติดตามผลและการประเมินผลกระทบ

2. แนวคิดและรูปแบบการประเมินของอัลกิน (Alkin's Concept of Evaluation)

การประเมิน คือ กระบวนการคัดเลือก การประมวลข้อมูล และการจัดระบบสารสนเทศที่มีประโยชน์เพื่อนำเสนอข้อมูลต่อผู้มีอำนาจการตัดสินใจ หรือใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางในการเลือกการดำเนินการโครงการ ซึ่งอัลกินได้จำแนกการประเมินตามจุดประสงค์ของการใช้ผลการประเมินเป็น 4 ส่วน ได้แก่

2.1 การประเมินระบบ เพื่อกำหนดจุดประสงค์ของโครงการ เป็นการประเมินก่อนเริ่มดำเนินการโครงการให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

2.2 การประเมินวางแผนโครงการ เป็นการประเมินเพื่อหาแนวทาง หรือวิธีการที่จะส่งเสริมให้การดำเนินการโครงการให้บรรลุจุดประสงค์

2.3 การประเมินระหว่างดำเนินการ เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาการดำเนินการเป็นไปตามแผนที่กำหนดให้หรือไม่ หรือการดำเนินการอยู่ในขั้นตอนที่ควรจะเป็นมากหรือน้อยเพียงใด

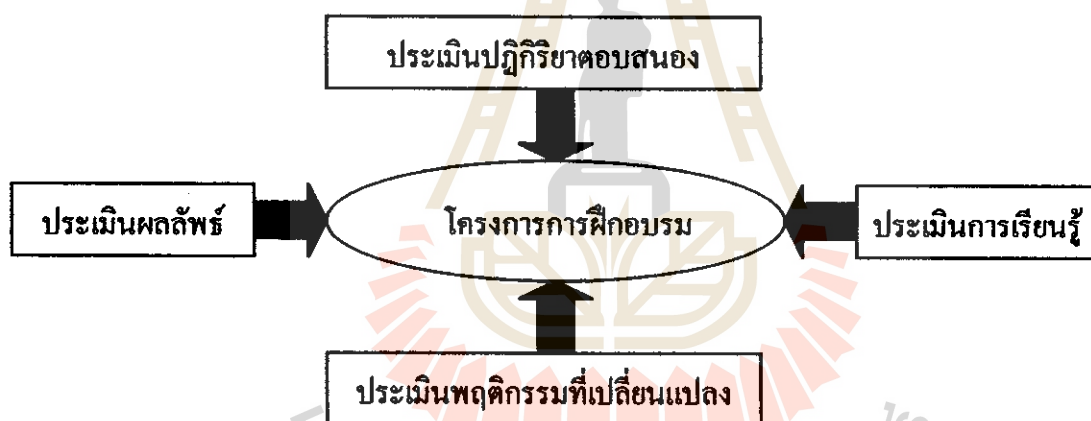
2.4 การประเมินเพื่อพัฒนางาน เป็นการประเมินเพื่อแสวงหารูปแบบ แนวทาง หรือข้อเสนอแนะ ในการที่จะส่งเสริมให้โครงการดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. แนวคิดและรูปแบบการประเมินของเคอร์ค แพตทริก (Kirkpatrick)

การฝึกอบรมเป็นการให้ความรู้ความเข้าใจ และทักษะการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในการฝึกอบรมควรจะได้มีการประเมินผลการฝึกอบรม เพื่อที่จะให้ทราบว่าการจัดการฝึกอบรมตามขั้นตอนที่กำหนดไว้มีประสิทธิภาพเพียงใด เคอร์ค แพตทริก ได้กำหนดแนวทางของการประเมินไว้ 4 ลักษณะ ดังนี้

- 3.1 ประเมินปฏิกิริยาตอบสนอง
- 3.2 ประเมินการเรียนรู้
- 3.3 ประเมินพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลง
- 3.4 ประเมินผลลัพธ์

โดยเคอร์ค แพตทริก ได้นำเสนอความสัมพันธ์ของสิ่งที่ประเมินดังนี้

แผนภูมิที่ 1.1 รูปแบบการประเมินของเคอร์ค แพตทริก

กรอบแนวคิดทฤษฎี ที่ผู้เขียนสารนิพนธ์ได้ใช้เป็นแนวทางการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน กรณีศึกษากองทุนหมู่บ้านหนองพินาม หมู่ 13 ตำบลจอหอ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ในครั้งนี้ เป็นแนวความคิดและรูปแบบการประเมินชีพของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) สตัฟเฟิลบีม กล่าวว่า “การประเมิน เป็นกระบวนการของการระบุ หรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ” โดยอักษรย่อของคำว่า CIPP มีความหมายดังนี้

C	ย่อมาจาก Context	คือ	บริบทของกองทุนหมู่บ้าน
I	ย่อมาจาก Input	คือ	ปัจจัยเบื้องต้นของกองทุนหมู่บ้าน
P	ย่อมาจาก Process	คือ	กระบวนการของกองทุนหมู่บ้าน
P	ย่อมาจาก Product	คือ	ผลผลิตที่เกิดจากกองทุนหมู่บ้าน

4. วิธีดำเนินการ

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาการบริหารดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านหนองพิมาน หมู่ 13
2. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
3. ศึกษาและเลือกรูปแบบการประเมินที่ใช้ในเป็นแนวคิดทฤษฎี โดยใช้ชีพีโมเดล

วิเคราะห์และประเมินโครงการ

4. เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้ข้อมูลบางส่วนจากแบบรายงาน บร.1 - บร.12
5. วิเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นเนื้อหาที่สำคัญที่ต้องใช้ในการเขียนสารนิพนธ์ต่อไป
6. เรียบเรียงข้อมูลและเขียนเป็นรายงานในรูปแบบของสารนิพนธ์

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับการประเมินโครงการ

1. ทราบว่ากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษา บ้านหนองพิมานหมู่ 13 ตำบลจอหอ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา บรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด
2. ทราบว่าปัจจัยอะไรที่ช่วยส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของโครงการ
3. ทราบกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรการเรียนรู้ ซึ่งมีความเชื่อมโยงระหว่างกันภายในหมู่บ้านและตำบล
4. ทราบผลการดำเนินงาน และแนวทางสู่การพัฒนาชุมชนของกองทุนหมู่บ้าน หนองพิมานหมู่ 13
5. ทราบตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะคติของประชาชน บ้านหนองพิมาน หมู่ 13 และทราบระดับความเข้มแข็งของชุมชน

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ความนำ

ผู้เขียนสารนิพนธ์ได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับ โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งเอกสารที่สามารถช่วยในการประเมินโครงการ กรณีศึกษากองทุนหมู่บ้านหนองพิมาน หมู่ 13 ในส่วนที่เป็น นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ซึ่งสามารถสรุปเป็นเนื้อหาสาระเกี่ยวกับเอกสารที่เกี่ยวข้องเป็น 9 หัวข้อดังนี้

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544
3. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544
4. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
5. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
6. แบบแจ้งผลการประเมินความพร้อมกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
7. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านหนองพิมาน หมู่ 13
8. คู่มือการพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
9. หลักการประเมินโครงการ รูปแบบการประเมินแบบชีพชีโมเดล
10. บทความเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านชุมชนเมือง
11. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

นโยบายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติของรัฐบาล ซึ่งมี พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี และถือเป็นนโยบายที่สำคัญยิ่งในการต่อสู้กับปัญหาความยากจนของประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศที่กำลังเผชิญอยู่ เพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่มเพื่อ

การแก้ไขปัญหา และเสริมสร้างศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองกันเอง รัฐบาลได้กำหนดนโยบายจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีหลักสำคัญดังนี้

(1) รัฐบาลจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่หมู่บ้านหรือชุมชนเมืองแห่งละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุน สร้างงาน สร้างอาชีพ เสริมรายได้ ให้แก่ประชาชนในชุมชน และวิสาหกิจขนาดเล็กในครัวเรือน

(2) เงินที่รัฐบาลจัดสรรให้แก่กองทุนหมู่บ้านไม่ได้เป็นเงินที่ให้เปล่า แต่เป็นเงินที่ให้แก่มูลนิธิหมู่บ้านและชุมชนในลักษณะของเงินทุนหมุนเวียน

(3) กองทุนหมู่บ้านมีลักษณะเป็นเงินทุนของหมู่บ้าน เมื่อสมาชิกผู้กู้เงินไปเพื่อสร้างงาน สร้างอาชีพ จะต้องคืนเงินที่กู้ไปให้แก่กองทุน

(4) แนวทางและหลักการที่สำคัญของกองทุนหมู่บ้าน คือ ให้ชาวบ้านคิดเอง ทำเอง โดยภาคราชการจะมีหน้าที่เป็นเพียงผู้วางกรอบ นโยบาย หลักเกณฑ์สำคัญ รวมทั้งให้คำปรึกษาและคำแนะนำทางวิชาการเท่านั้น

(5) กองทุนหมู่บ้านตั้งขึ้นโดยพิจารณาจากกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ และการผลิตในชุมชน

หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

- (1) เสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น
- (2) ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตด้วยภูมิปัญญาของตนเอง
- (3) เกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ด้วยโอกาสในชุมชน
- (4) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชน — ราชการ
- (5) กระจายอำนาจให้ท้องถิ่น

วัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

(1) เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ การบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน

(2) ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง

(3) เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อการแก้ไขปัญหา และเสริมสร้างศักยภาพและส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

(4) กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

(5) เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางเศรษฐกิจ และสังคมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เห็นควรมีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เพื่อให้มีอำนาจและหน้าที่รับผิดชอบในการวางแผนนโยบาย และแผนงานในการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อให้การดำเนินงานตามนโยบายเร่งด่วน ดังกล่าวเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล ซึ่งระเบียบประกอบไปด้วย 2 หมวดดังนี้

หมวดที่ 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1. ให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ ผู้ช่วยและที่ปรึกษาคณะกรรมการ ตามจำนวนที่กำหนด

2. การพ้นจากตำแหน่งตามวาระ

3. การประชุมของคณะกรรมการ

4. กำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ

5. กำหนดเบี้ยประชุม ค่าตอบแทนตามอัตราที่กำหนด

(รายละเอียดเพิ่มเติมอยู่ในภาคผนวก)

หมวดที่ 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1. ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

2. สำนักงานมีอำนาจ หน้าที่ ดังต่อไปนี้

(1) ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ

(2) ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ ที่ปรึกษาคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ

(3) ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการและของกองทุน

(4) ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงการจัดตั้ง นโยบาย และแนวทางการบริหารกองทุน

(5) ดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการและองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมความพร้อม ในการจัดตั้งกองทุนและแนวทางการบริหารกองทุน

(6) จัดให้มีหรือสนับสนุนให้มีการประชุมชี้แจงและฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกองทุน

(7) พิจารณาเสนอความคิดเห็นต่อคณะกรรมการในการพิจารณาแผนการบริหารและจัดการกองทุน

(8) ให้การสนับสนุน ปรีกษาหารือ และข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ การดำเนินงานกองทุน

(9) ดำเนินการหรือมอบหมายให้หน่วยงานอื่นๆ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุน และรายงานผลต่อคณะกรรมการดำเนินการในส่วนการบริหารกองทุน

(10) รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการ

(11) ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย
(รายละเอียดเพิ่มเติมอยู่ในภาคผนวก)

3. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ฉบับที่ 1 จนถึงฉบับปรับปรุง ประกอบด้วย 9 หมวด ดังนี้

หมวดที่ 1 ข้อความทั่วไป

1. ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544”

2. ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากประกาศในราชกิจจานุเบกษา

3. ความหมายของคำที่ใช้ในระเบียบคณะกรรมการกองทุน

4. ให้ประธานกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติรักษาการ ตามระเบียบนี้

(รายละเอียดเพิ่มเติมอยู่ในภาคผนวก)

หมวดที่ 2 กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1. ปรัชญาหรือหลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ คือ

- (1) เสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น
- (2) ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคต และจัดการหมู่บ้านและชุมชนด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง
- (3) เกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน
- (4) เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ราชการ เอกชน

และประชาสังคม

(5) กระจายอำนาจให้ท้องถิ่นและพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน

2. กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ประกอบด้วยเงินและทรัพย์สินคือ

- (1) เงินอุดหนุนที่รัฐบาลจัดสรรให้
- (2) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้
- (3) เงินกู้ยืม
- (4) ดอกผลที่เกิดจากกองทุน
- (5) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้รับโดยไม่มีเงื่อนไขหรือภาระติดพัน

3. ให้คณะกรรมการเปิดบัญชีและรับเงิน โอนจากธนาคารเข้าบัญชีกองทุน

4. ให้คณะกรรมการจัดสรรเงินไปยังบัญชีกองทุนหมู่บ้าน บัญชีละหนึ่งล้านบาท

5. การอนุมัติให้คณะกรรมการเริ่มบริหารจัดการ และเบิกจ่ายเงินให้กับกองทุนหมู่บ้านที่มีความพร้อมในทุกด้าน

(รายละเอียดเพิ่มเติมอยู่ในภาคผนวก)

หมวดที่ 3 คณะกรรมการสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. จัดสรรให้มีคณะอนุกรรมการสนับสนุน

2. กำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสนับสนุน

(รายละเอียดเพิ่มเติมอยู่ในภาคผนวก)

หมวดที่ 4 คณะอนุกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัด

1. จัดสรรให้มีคณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด
2. กำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสนับสนุน
3. ให้คณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด แต่งตั้งคณะกรรมการสนับสนุน

ระดับอำเภอ และให้ระดับอำเภอประเมินความพร้อม

(รายละเอียดเพิ่มเติมอยู่ในภาคผนวก)

หมวดที่ 5 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. ให้กองทุนแต่ละกองทุนมีคณะกรรมการกองทุน
2. กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของกรรมการกองทุน
3. กำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการกองทุนและวาระการดำรงตำแหน่ง
4. ให้คณะกรรมการจัดสรรตำแหน่งหน้าที่และการประชุมคณะกรรมการ

(รายละเอียดเพิ่มเติมอยู่ในภาคผนวก)

หมวดที่ 6 กองทุนและสมาชิกกองทุน

1. เงินและทรัพย์สินของกองทุนหมู่บ้าน
2. กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของสมาชิกกองทุน
3. กำหนดระเบียบและการประชุมใหญ่ของกองทุน

(รายละเอียดเพิ่มเติมอยู่ในภาคผนวก)

หมวดที่ 7 การกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. ให้จัดทำตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด
2. การอนุมัติเงินกองทุน
3. กำหนดหลักประกัน อัตราดอกเบี้ย ระยะเวลาการชำระคืน รวมทั้งกรณีการ

ผิดสัญญา

(รายละเอียดเพิ่มเติมอยู่ในภาคผนวก)

หมวดที่ 8 การทำบัญชีและการตรวจสอบ

1. ให้คณะกรรมการกองทุนจัดทำบัญชีและทำงบรายงานการเงิน
2. การจัดสรรกำไรสุทธิ

(รายละเอียดเพิ่มเติมอยู่ในภาคผนวก)

หมวดที่ 9 บทเฉพาะกาล

1. การเปิดเวทีชาวบ้านเพื่อเลือกคณะกรรมการกองทุน
2. การครบกำหนดระยะเวลาหนึ่งปีของคณะกรรมการกองทุน
3. การยื่นคำขอขึ้นทะเบียนจัดตั้งกองทุน
4. ให้คณะกรรมการกองทุนเปิดบัญชีเงินฝากออมทรัพย์

(รายละเอียดเพิ่มเติมอยู่ในภาคผนวก)

4. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นแบบในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นแบบติดตามการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านว่ากรรมการมีคุณสมบัติตรงตามระเบียบคณะกรรมการ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

(รายละเอียดเพิ่มเติมอยู่ในภาคผนวก)

5. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นแบบประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งกล่าวถึงข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ข้อมูลคณะกรรมการกองทุน การเตรียมความพร้อมของหมู่บ้าน ทุนดำเนินการของกองทุน แนวคิดในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

หมู่บ้านและชุมชนเมืองจะได้รับการประเมินความพร้อมในด้านต่างๆ ดังนี้

1. กระบวนการคัดเลือกกรรมการเป็นไปตามระเบียบกองทุนฯ และวิธีการที่หมู่บ้านกำหนด
2. คุณสมบัติกรรมการตามระเบียบกองทุนฯ
3. ความรู้ ประสบการณ์ และความมั่นใจในการบริหารกองทุนของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
4. มีระเบียบข้อบังคับในการดำเนินงานกองทุนฯ
5. การมีส่วนร่วมในการจัดการกองทุนฯ
6. สมาชิกปฏิบัติตามระเบียบครบถ้วน
7. มีการเปิดบัญชีเงินฝากของกองทุนแล้ว

(รายละเอียดเพิ่มเติมอยู่ในภาคผนวก)

6. แบบแจ้งผลการประเมินความพร้อมกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบแจ้งผลการประเมินความพร้อมกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นแบบรายงานที่คณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอแจ้งมาเพื่อปรับปรุง และเตรียมความพร้อมในส่วนที่เกี่ยวข้อง หากปรับปรุง และเตรียมความพร้อมแล้ว ให้แจ้งคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอเพื่อตรวจสอบและรับรองความพร้อมต่อไป และหากกองทุนหมู่บ้านมีความประสงค์ให้คณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอช่วยเหลือในการเตรียมความพร้อม ให้แจ้งต่อคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอต่อไป

(รายละเอียดเพิ่มเติมอยู่ในภาคผนวก)

7. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านหนองพิมาน หมู่ 13

ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองพิมานหมู่ 13 เป็นระเบียบซึ่งคณะกรรมการกองทุนกำหนดเกี่ยวกับระเบียบการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านหนองพิมาน ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุน
 - 1.1 เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียน
 - 1.2 เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์
 - 1.3 เพื่อให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก
 - 1.4 ส่งเสริมและพัฒนาจิตใจสมาชิกให้เป็นคนดีมีคุณธรรม
2. แหล่งที่มาของกักเงินและทรัพย์สินของกองทุน
3. คุณสมบัติของสมาชิก
4. การสมัครเข้าเป็นสมาชิก
5. การขาดจากสมาชิกภาพหรือพ้นสภาพการเป็นสมาชิก
6. เงินฝากสัจจะ เงินรับฝาก และหุ้น
7. วาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการกองทุน
8. อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการกองทุน
9. อำนาจหน้าที่ของประธานกรรมการกองทุน
10. การจ่ายเงินกู้
11. การชำระคืนเงินกู้ อัตราดอกเบี้ย ค่าปรับ
12. การจัดสรรกำไรสุทธิ
13. การจัดทำบัญชีและการตรวจสอบบัญชีของกองทุน

(รายละเอียดเพิ่มเติมอยู่ในภาคผนวก)

8. คู่มือการพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

คู่มือการพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นคู่มือที่จัดทำโดยสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาเงินกู้สำหรับให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านได้ศึกษา ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

1. แนวทางการพิจารณาให้เงินกู้ยืม

(1) หลักเกณฑ์การพิจารณา

1.1 ประวัติและอุปนิสัย

1.2 หลักประกัน

1.3 ความสามารถในการชำระหนี้

1.4 เงินทุนของผู้กู้

1.5 เหตุผลที่ไม่อาจควบคุมได้ เช่น ปัญหาวัตถุดิบมีราคาสูง

(2) การกำหนดเงื่อนไขในการชำระหนี้

(3) การประเมินความพร้อมของผู้กู้

2. การทำนิติกรรมสัญญา

(1) การจัดทำหนังสือกู้เงิน

(2) การจัดทำหนังสือสัญญาค้ำประกัน

3. การดำเนินงานหลังการให้กู้เงิน

(1) การตรวจสอบการใช้เงินกู้

(2) แนวทางการดำเนินงาน

(3) การแจ้งและเร่งรัดหนี้เงินกู้

(4) แนวทางการดำเนินงาน

(5) การติดตามหนี้เงินกู้

(6) แนวทางการดำเนินงาน

4. มาตรการที่ใช้ในการแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระ

(1) การเลื่อนกำหนดชำระและการผิดผ่อน

(2) การให้บุคคลอื่นรับใช้หนี้แทน

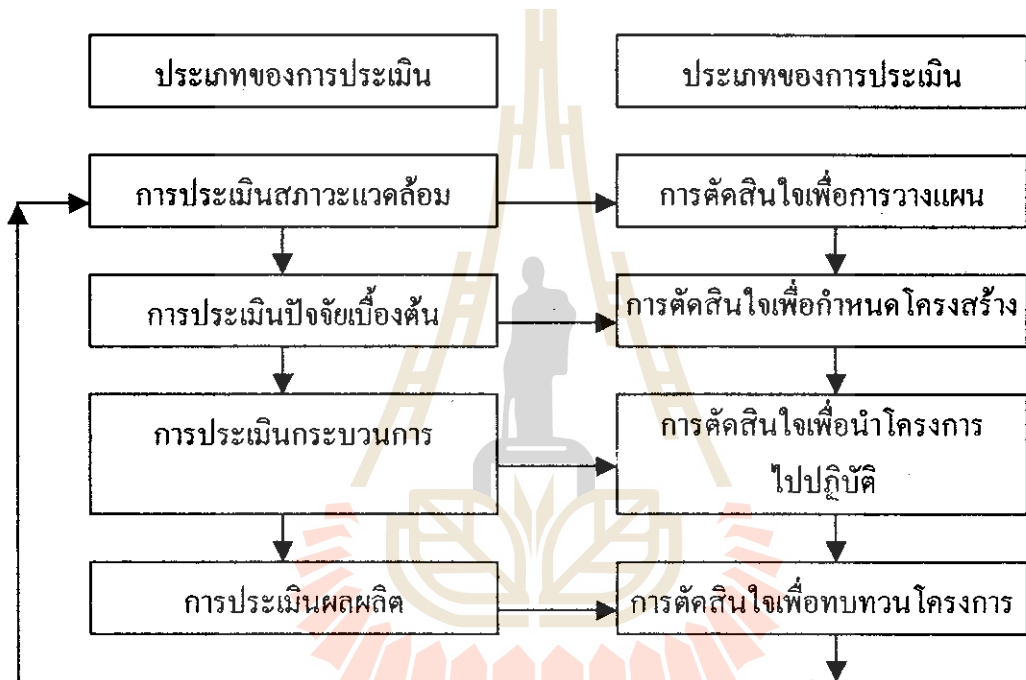
(3) การเร่งรัดผู้ค้ำประกัน เรียกเงินคืน ดำเนินคดี

5. การป้องกันหนี้ค้างชำระของสมาชิก

6. วิธีการใช้ตารางผ่อนชำระเงินกู้

9. หลักการประเมินโครงการ รูปแบบการประเมินแบบชีพพีโมเดล

แบบจำลองชีพพี (CIPP Model) ได้รับการพัฒนาขึ้นโดย D.L. Stufflebeam และคณะภายใต้การนิยามความหมายของการประเมินว่า “เป็นกระบวนการของกรวิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจในทางเลือกต่างๆ ที่มีอยู่” มีลักษณะเป็นกรอบความคิดในเชิงประเมินที่เด่นชัด ในแง่ของการชี้แนะขั้นตอนในการประเมินควบคู่ไปกับการตัดสินใจประเภทของการประเมิน และการตัดสินใจในแบบจำลองแสดงได้ดังแผนภาพต่อไปนี้ (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ ,2525)

แผนภูมิที่ 2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินและการตัดสินใจ

ประเภทการตัดสินใจที่สอดคล้องกับประเด็นการประเมิน ดังนี้

(1) การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planing Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินสภาพแวดล้อม ที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดจุดประสงค์ของโครงการให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินการ

(2) การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ (Structuring Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากปัจจัยเบื้องต้น ที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดโครงสร้างของแผนงาน และขั้นตอนของการดำเนินการของโครงการ

(3) การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Implementing Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินกระบวนการ เพื่อพิจารณาควบคุมการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนและปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

(4) การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ (Recycling Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น เพื่อพิจารณาการยุติ ถัดเล็ก หรือปรับขยายโครงการที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

10. บทความเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านชุมชนเมือง

บทความที่ 1 “สร้างพลังกองทุนหมู่บ้านด้วยฐานองค์กรชุมชน”

ก่อนจะมาเป็นนโยบายของรัฐบาลเริ่มต้นที่เป็นนโยบายพรรคฯ ซึ่งนโยบายนี้เกิดจากการไปพบประชาชนหลายรอบในหลายโอกาส ได้ไปฟังความคิดเห็นของพวกท่านถึงทุกข์ยากของประชาชน ถึงเวลาที่ประชาชนใช้ภูมิปัญญาแก้ไขปัญหาของตัวเองและพึ่งพาตัวเองได้ แนวความคิดเรื่องกองทุนหมู่บ้านเดิมที่เป็นการประสมประสานสองส่วน คือประสมประสานกองทุนหมู่บ้านจากของท่านรองฯ สุวิทย์ฯ ประสมประสานกับกลุ่มที่จะสะสมทรัพย์ตามแนวปรัชญาของท่านมหาสุบิน มณีโต กับลุงอัมพร ค้างปาน ประสมประสานกันแล้วออกมาเป็นนโยบายนี้ การที่เห็นชาวบ้านเอาเงินกองทุนมาเป็นเครื่องมือในการสร้างงานสร้างรายได้ และให้ช่วยตัวเองได้ สามารถยืนอยู่บนลำแข้งของตัวเองตลอดไป คือความยั่งยืน ไม่ใช่ว่าเงินหนึ่งล้านบาทอยู่ยั่งยืนแต่มันต้องเป็นจุดเริ่มต้นที่ชาวบ้านจะได้รู้จักบริหารจัดการกันเอง เพราะเห็นตัวอย่างที่ทำแล้วสำเร็จ ด้วยการบริหารจัดการด้วยตัวเอง เอากำลังใจของชาวบ้านมาทั้งนั้นและประสบความสำเร็จ ดังนั้นการสร้างพลังกองทุนหมู่บ้านจึงต้องสร้างด้วยฐานองค์กรของชุมชนเป็นผลดีที่สุด (ทักษิณ ชินวัตร, 2544)

บทความที่ 2 “แกะรอยกองทุนหมู่บ้าน”

เรื่องกองทุนหมู่บ้านนอกจากจะมีการดำเนินงานในภาครัฐบาลแล้ว ยังมีกลุ่มองค์กรเอกชนที่เรียกตนเองว่า นักพัฒนาชุมชนอิสระได้ดำเนินการศึกษาความเป็นไปได้และการดำเนินโครงการกองทุนหมู่บ้านเช่นกัน ซึ่งนำโดยนายไพฑูรย์ วัฒนศิริธรรม อดีตผู้อำนวยการธนาคารออมสิน และดร.อนงค์ นาตะบุตร ผู้อำนวยการโครงการกองทุนเพื่อการลงทุนทางสังคม (Social Investment Fund – SIF) กับคณะได้มีการประสานงานกับกระทรวงการคลัง

นักพัฒนาชุมชนอิสระเห็นว่ากระบวนการบริหารกองทุนหมู่บ้านควรมีองค์กร 3 ระดับ คือ

1. ระดับชาวบ้านเป็นคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งมาจากหลากหลายฝ่าย หลายเพศ หลายวัย แต่ไม่ใช่คณะกรรมการหมู่บ้านที่กรมการปกครองตั้งอยู่ก่อนแล้ว เพราะ คณะกรรมการชุดนี้ในบางพื้นที่ไม่ได้เปิดให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือก

2. ระดับอำเภอ-จังหวัด เป็นกรรมการที่เลียงคอบให้คำแนะนำ ติดตาม ประเมินผล

3. กรรมการระดับชาติที่กำหนดนโยบายและทิศทางการบริหารกองทุน ควร เป็นองค์กรอิสระ ที่สำคัญต้องเป็นอิสระจากพรรคการเมือง (แกะรอยกองทุนหมู่บ้าน, www, 2545)

บทความที่ 3 “กองทุนหมู่บ้าน บังคับมุ่งสู่ความสำเร็จ”

การจะทำให้เงินกองทุนมีประโยชน์และยั่งยืน จะต้องมียุทธศาสตร์ประกอบหลายส่วนคือ

1. การเตรียมความพร้อมของชุมชน ที่เรียกว่า 4 เตรียม คือ

1.1 เตรียมกรรมการ

1.2 เตรียมระเบียบ

1.3 เตรียมสมาชิก

1.4 เตรียมแผนงาน

2. การติดตามตรวจสอบ

การอนุมัติแต่ละรายมีเหตุผลและความเหมาะสม รู้ความเคลื่อนไหวของ เงินทั้งเงินเข้าและเงินที่ออกจากกองทุนหมู่บ้าน

3. การขยายผล

ดอกผลที่มีอยู่เกิดการหมุนเวียนได้หลายรอบ ผู้ที่ได้รับเงินกู้ในงวดแรก ควรจะเป็นผู้ด้อยโอกาสที่มีความจำเป็นเร่งด่วนจริงๆ แล้วค่อยให้สมาชิกในองค์กรดำเนินกิจกรรมต่อไป สิ่งที่สำคัญก็คือ วิธีคิด วิธีการแก้ไขปัญหา

4. การสรุปบทเรียน

ทำให้ทราบจุดอ่อน จุดแข็ง และสิ่งที่สำคัญคือ ทำให้มองเห็นพลังศักยภาพของตน เกิดความมั่นใจในแนวทางการทำงานและการพึ่งพาตนเอง (กองทุนหมู่บ้าน ปัจจัยมุ่งสู่ความสำเร็จ, www, 2545)

11. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นโครงการที่จัดทำขึ้นเพื่อพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ให้เกิดการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนากองทุนไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน โดยให้ทุนการศึกษาแก่บัณฑิตเพื่อการศึกษาหลักสูตรการจัดการและการประเมินโครงการ ซึ่งเป็นหลักสูตรที่กำหนดการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชน

จากการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของโครงการพบว่าเกิดการสร้างรายได้ สร้างโอกาสสำหรับบัณฑิตว่างงานในพื้นที่หมู่บ้านชนบท เกิดการยกระดับการศึกษาของบัณฑิตให้มีทักษะในการบริหารจัดการ ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้รับข้อมูลหมู่บ้านที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพจากบัณฑิตกองทุน ส่วนด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้พึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยกระบวนการของการศึกษابัณฑิต เพื่อเข้าไปช่วยเหลือส่งเสริมการพัฒนาและติดตามประเมินผลวิจัยนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้ดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพนั้น พบว่ากระบวนการศึกษาของบัณฑิตสามารถเข้าไปช่วยพัฒนากองทุนในด้านการจัดทำบัญชี สามารถให้คำแนะนำคณะกรรมการ การในด้านการบริหารจัดการเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน ในส่วนที่บัณฑิตได้รับความรู้จากการเรียนการสอน

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษาหมู่บ้านหนองพิมานหมู่ 13 เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เขียนสารนิพนธ์จึงได้แบ่งวิธีการดำเนินการประเมินโครงการเป็น 6 ด้าน ดังนี้

1. วิธีการประเมิน
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูลและตีความหมาย

1. วิธีการประเมิน

รูปแบบการประเมินนี้ เป็นการประเมินในแบบที่มีลักษณะอิงกับ ซิปป์ โมเดล ของ สตัฟเฟิลบีม (CIPP Model : Context – Input – Process - Product)

สตัฟเฟิลบีม ได้จำแนกขั้นตอนของการประเมิน ดังนี้

- ขั้นที่ 1 กำหนด หรือระบุข้อมูลที่ต้องการ
- ขั้นที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ขั้นที่ 3 วิเคราะห์และจัดการสารสนเทศ เพื่อนำเสนอผู้บริหาร

รูปแบบการประเมินแบบซิปป์ (CIPP Model) ที่มาจากอักษรภาษาอังกฤษซึ่งมีประเด็นการประเมินและรายละเอียดดังนี้

(1) การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินการโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็น ปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ

(2) การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากร อาทิ จำนวนคน งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยีและการของการดำเนินการโครงการ

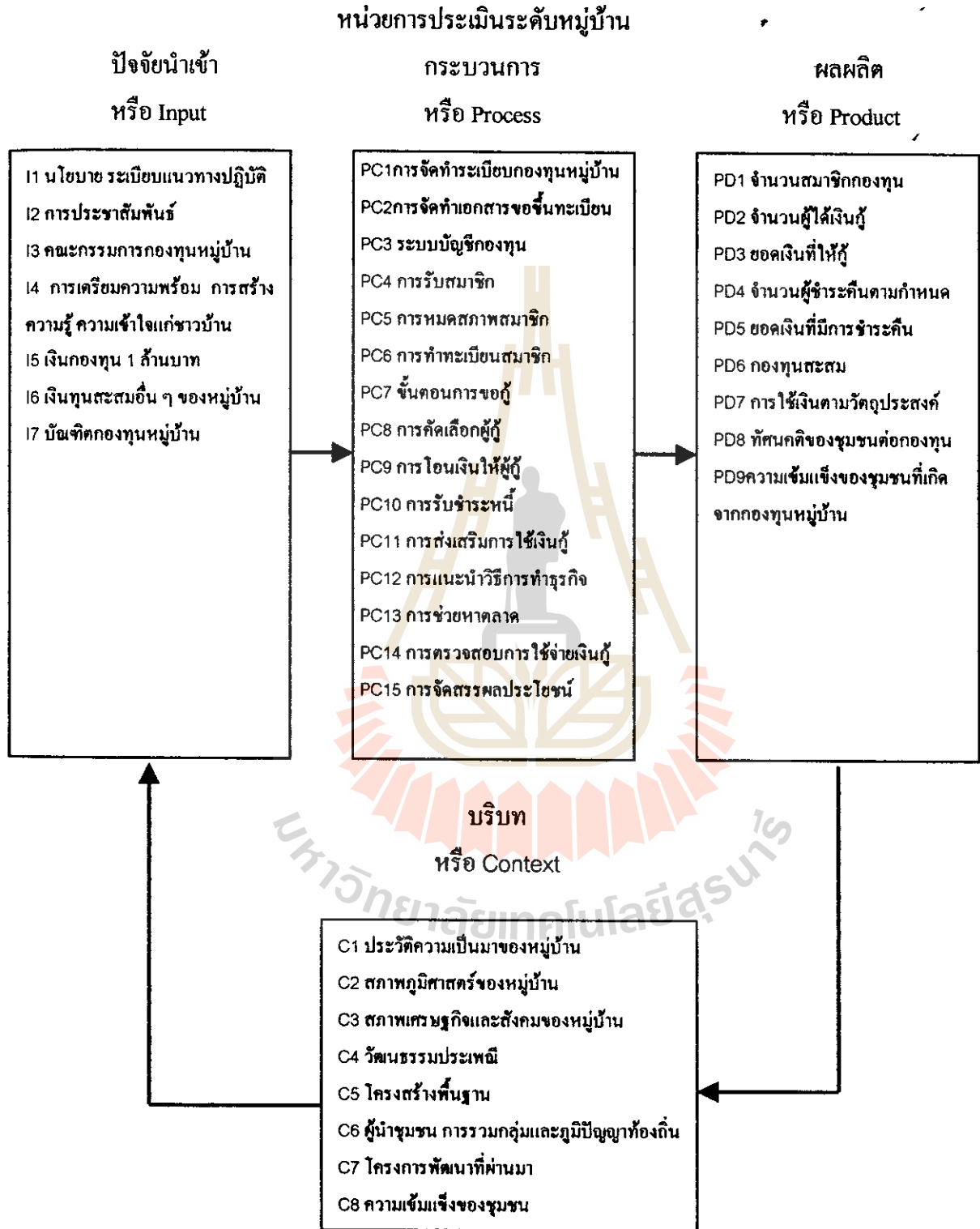
(3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมิน เพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน

(4) การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ รวมทั้งการพิจารณาใน ประเด็นของการยุบ เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ

วิธีการประเมินขั้นพื้นฐานนี้ เป็นการประเมินเชิงระบบ ซึ่งประเมินในด้านต่างๆ เป็นการประเมินตามสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นจากการรวบรวมรายงาน ซึ่งแบ่งเป็น 2 หน่วยระบบ ดังนี้ คือ

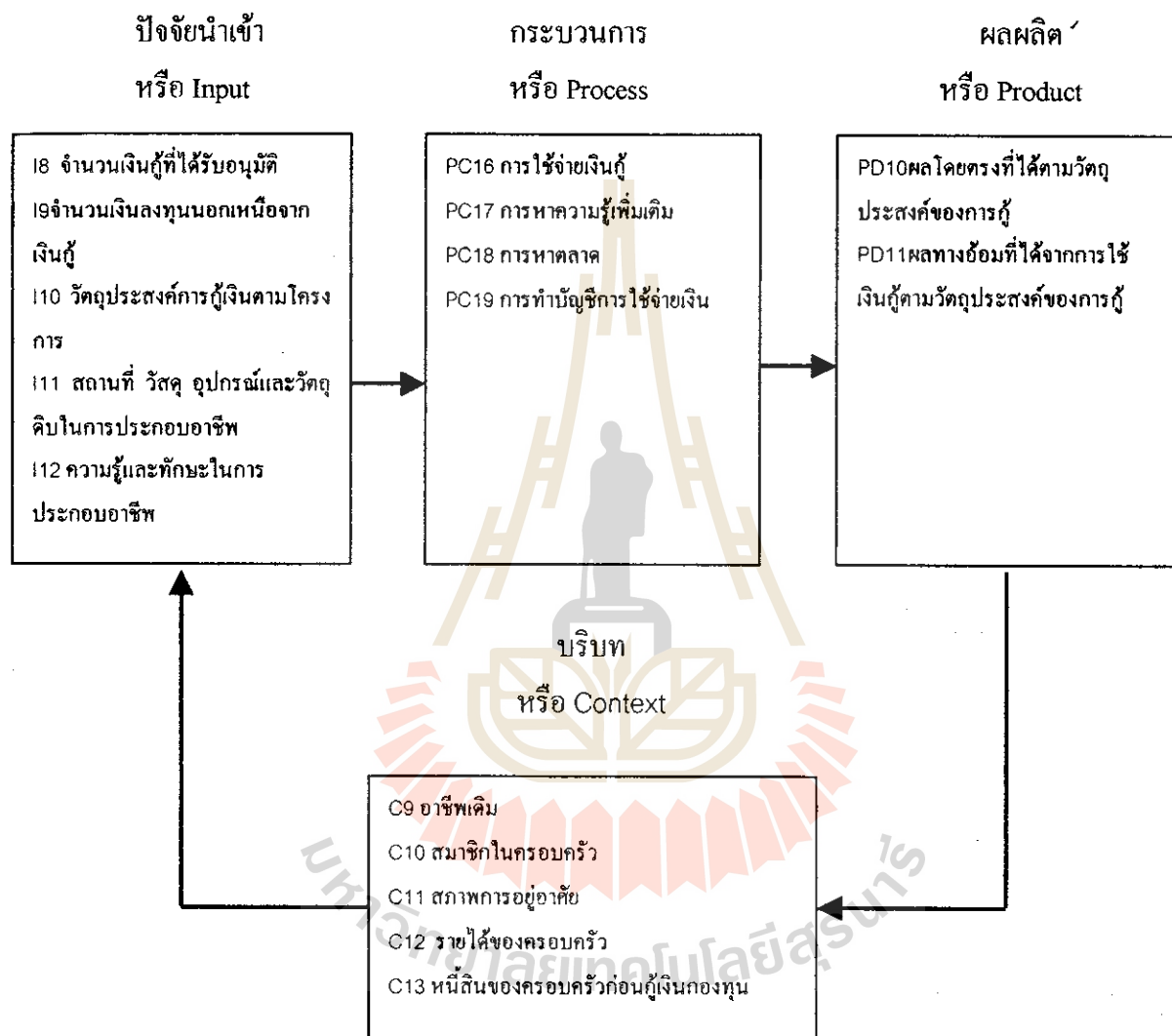
หน่วยระบบ A หน่วยการประเมินระดับหมู่บ้าน

แผนภูมิที่ 3.1 หน่วยการประเมินระดับหมู่บ้าน

หน่วยระบบ B หน่วยการประเมินระดับบุคคล (ผู้กู้)

หน่วยการประเมินระดับบุคคล (ผู้กู้)

แผนภูมิที่ 3.2 หน่วยการประเมินระดับบุคคล (ผู้กู้)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เป็นองค์ประกอบที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในทุกชุมชน คนที่อยู่ในชุมชนมิใช่ว่าจะอยู่แต่ลำพังคนเดียว คนชอบอยู่กันเป็นกลุ่ม มีความสัมพันธ์กันในด้านต่างๆ การอยู่รวมกันเป็นกลุ่มนี้ ทำให้ทราบถึงสภาวะแวดล้อมและความต้องการโดยรวมของคนหรือกลุ่มคน ทำให้สามารถศึกษาและเลือกผู้ให้ข้อมูลในการทำประเมินได้ง่ายขึ้น

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2545) กล่าวไว้ใน "ชุดวิชาการวิจัยชุมชน" ว่าประชากรที่ใช้สำหรับการวิจัยมีหลายลักษณะเพื่อความสะดวกจึงจัดแบ่งประชากรของการวิจัยออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. ประชากรแบบจำกัด (Finite Population) คือประชากรที่ผู้วิจัยสามารถเจนนับจำนวนประชากรได้ทั้งหมดว่ามีจำนวนแน่นอนเป็นเท่าใด เช่น จำนวนประชากรในหมู่บ้าน จำนวนสมาชิกกองทุน จำนวนผู้ขอกู้เงินกองทุน เป็นต้น

2. ประชากรแบบไม่จำกัด (Infinite Population) คือประชากรที่ผู้วิจัยไม่สามารถเจนนับจำนวนประชากรออกมาได้ทั้งหมด ว่ามีอยู่เป็นจำนวนที่แท้จริงเป็นเท่าใด เช่น ประชากรที่มีความซื่อสัตย์สุจริต เป็นต้น

กลุ่มตัวอย่าง (Simple or Sampling Group) ในการวิจัย หมายถึง กลุ่มที่ถูกเลือกจากประชากรขึ้นมาเป็นตัวอย่างเพื่อใช้ตัวแทนของประชากรในการศึกษา ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างคือตัวแทนของประชากรที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการศึกษา ผลผลิตการศึกษาที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างย่อมเป็นผลการศึกษาจากประชากรด้วยเช่นกัน กลุ่มตัวอย่างต้องมีองค์ประกอบสำคัญ 2 ประการ คือ

1. วิธีการสุ่มตัวอย่างจากประชากร ผู้วิจัยจะทำการวิจัยโดยสุ่มจำนวนประชากรที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ เช่น แยกตามแต่ละชุมชน อาชีพ อายุ เพศ การศึกษา บทบาท ประสบการณ์ชีวิต สถานภาพในชุมชน ฯลฯ

2. ขนาดกลุ่มตัวอย่าง ต้องเป็นตัวแทนที่ดีของประชากร จากการวิจัยผู้วิจัยเลือกสุ่มตัวอย่างจากประชากรในหมู่บ้าน โดยใช้ตาราง Krejcie และ Morgan

หลักเกณฑ์สำคัญในการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล คือ

1. ประเด็นสำคัญ หรือลักษณะของข้อมูลที่ต้องการจะกำหนดว่าผู้ให้ข้อมูลควรจะเป็นใคร อาชีพอะไร อายุเท่าไร การศึกษา ประสบการณ์

2. เป็นหน้าที่ของนักวิจัยที่จะต้องตรวจสอบว่าผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เป็นคนที่มีความรู้ และสามารถให้ข้อมูลในประเด็นที่ต้องการ

3. การประยุกต์ใช้หลักไตรมิติในการกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ กล่าวคือนักวิจัยจะต้องพยายามเลือกผู้ให้ข้อมูลแต่ละกลุ่มให้ครอบคลุมให้มากที่สุด โดยการกำหนดเป็นเกณฑ์กว้าง 3 ชุด เช่น (มาก ปานกลาง น้อย) หรือ (รวย ปานกลาง จน)

กลุ่มตัวอย่าง ที่เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์และมีความสำคัญต่อการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้ แบ่งเป็นกลุ่มใหญ่ๆ ได้ 4 กลุ่มด้วยกันดังนี้

1. ผู้นำชุมชน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ผู้นำชุมชนที่เป็นทางการ และผู้นำชุมชนที่ไม่เป็นทางการ หรือบางครั้งเรียกว่าผู้นำธรรมชาติ ซึ่งบุคคลเหล่านี้มีบทบาทที่สำคัญมากในการให้ข้อมูลในการทำสารนิพนธ์ เนื่องจากบุคคลดังกล่าวเป็นแหล่งเก็บข้อมูลขั้นพื้นฐานในชุมชน รวมทั้งเป็นแหล่งอ้างอิงที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ผู้ใหญ่บ้านและกำนันให้ข้อมูลเกี่ยวกับประชากรในด้านสถิติที่ได้จากการสำรวจในหมู่บ้านของตน ส่วนผู้นำไม่เป็นทางการให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ของประชากรในหมู่บ้านจากการที่ได้ร่วมรับฟังความคิดเห็น

2. ประชากรและครัวเรือนในหมู่บ้านหนองพิมานหมู่ 13 ตำบลจอหอ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จากเกณฑ์ที่กำหนดในกรณีที่หมู่บ้านมีครัวเรือนมากกว่า 100 ครัวเรือน ให้ใช้วิธีการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ตามวิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie และ Morgan เลือกสัมภาษณ์เป็นรายครัวเรือนโดยสัมภาษณ์ครัวเรือนละ 1 คน กระจายให้ครอบคลุมพื้นที่ในการในการศึกษา

3. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองพิมานหมู่ 13 ตำบลจอหอ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการบริหารกองทุนซึ่งกรรมการกองทุนมีบทบาทในการร่างกฎระเบียบและดำเนินการเกี่ยวกับกองทุนมาโดยตลอด จึงเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ดีที่สุดที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน

4. หน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล เช่น ศูนย์สาธารณสุขชุมชนจอหอ โรงเรียน เทศบาลตำบลจอหอ เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานต่างๆ อาจารย์ พัฒนาการ ให้ข้อมูลทางเอกสารหรือข้อมูลอ้างอิงที่เป็นหลักวิชาการได้ดี เนื่องจากมีการจัดทำรายงานเป็นรูปเล่มและรวบรวมข้อมูลจากหมู่บ้านมาสรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับเศรษฐกิจ การเมือง สังคม ภายในหมู่บ้าน

3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

ตัวชี้วัด (Indicators) คือสิ่งที่แสดงหรือระบุประเด็นที่ต้องการประเมินหรือตัวแปรที่ต้องการศึกษานั้น จะบรรลุผลสำเร็จตามเกณฑ์ จะมีสภาพหรือคุณลักษณะที่ค่อนข้างเป็นรูปธรรมอย่างไร ซึ่งตัวชี้วัดจะมีทั้งในส่วนที่แสดงลักษณะในเชิงปริมาณ และในส่วนที่แสดงลักษณะในเชิงคุณภาพ

ในการกำหนดตัวชี้วัดในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ผู้ทำ
 สารนิพนธ์ได้กำหนดตัวชี้วัดตามกรอบความคิดทฤษฎีเชิงระบบ โดยใช้การประเมินอ้างอิงตาม
 แบบชีพี โมเดล (CIPP Model)

ตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนี้ ประกอบด้วย

- (1) ตัวชี้วัดของหน่วยการประเมินระดับหมู่บ้าน
 (หน่วยระบบ A) ได้แก่

ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator)

1. ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ ประกอบด้วย
 - 1.1 ความยากจนของประเทศ
 - 1.2 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ
 - 1.3 ความเคื่อนร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน
 - 1.4 ความล้มสลายของท้องถิ่นชนบท
 - 1.5 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ
 - 1.6 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)
 - 1.7 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน
2. ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น
 - 1.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน
 - 1.2 สภาพปัจจุบัน
 - 1.3 ด้านเศรษฐกิจของหมู่บ้าน
 - 1.4 ด้านวัฒนธรรม
 - 1.5 ผู้นำและการเมืองการปกครอง
 - 1.6 ความเข้มแข็งของชุมชน

ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicator)

1. นโยบาย ระเบียบแนวทางปฏิบัติ
2. การประชาสัมพันธ์
3. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
4. การเตรียมความพร้อม การสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่ชาวบ้าน
5. เงิน 1 ล้านบาท

6. เงินทุนสะสมอื่นๆ ของหมู่บ้าน

7. บัณฑิตกองทุนหมู่บ้าน

ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indicator)

1. การจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน
2. การจัดทำเอกสารขอขึ้นทะเบียน
3. ระบบบัญชีกองทุน
4. การรับสมาชิก
5. การหมดสภาพสมาชิก
6. การทำทะเบียนสมาชิก
7. ขั้นตอนการขอกู้
8. การคัดเลือกผู้กู้
9. การโอนเงินให้ผู้กู้
10. การรับชำระหนี้
11. การส่งเสริมการใช้เงินกู้
12. การแนะนำวิธีการทำธุรกิจ
13. การช่วยเหลือตลาด
14. การตรวจสอบการใช้จ่ายเงิน
15. การจัดสรรผลประโยชน์

ตัวชี้วัดผลผลิต (Product Indicator)

1. ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่
 - 1.1 จำนวนสมาชิกกองทุน
 - 1.2 จำนวนผู้ได้เงินกู้
 - 1.3 ยอดเงินที่ให้ผู้กู้
 - 1.4 จำนวนผู้ชำระคืนตามกำหนด
 - 1.5 ยอดเงินที่มีการชำระคืน
 - 1.6 กองทุนสะสม
 - 1.7 การใช้เงินตามวัตถุประสงค์
 - 1.8 ทักษะคิดของชุมชนต่อกองทุน
 - 1.9 ความเข้มแข็งของชุมชนที่เกิดจากกองทุนหมู่บ้าน

2. ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

- 1.1 จำนวนสมาชิกกองทุน
- 1.2 จำนวนผู้ที่กู้ได้
- 1.3 จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน
- 1.4 การขยายกิจการของผู้กู้
- 1.4 การเกิดกิจการใหม่ในท้องถิ่น

3. ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)

- 1.1 กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง
- 1.2 ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้
- 1.3 ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ

(2) ตัวชี้วัดของหน่วยระบบการประเมินระดับบุคคล (ผู้กู้) (หน่วยระบบ B)

ได้แก่

ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator)

1. ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ ประกอบด้วย

- 1.1 ความยากจนของประเทศ
- 1.2 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ
- 1.3 ความเดือนร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน
- 1.4 ความล้มละลายของท้องถิ่นชนบท
- 1.5 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ
- 1.6 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)
- 1.7 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

2. ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น

- 1.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน
- 1.2 สภาพปัจจุบัน
- 1.3 ด้านเศรษฐกิจของหมู่บ้าน
- 1.4 ด้านวัฒนธรรมและค่านิยมของชาวบ้าน
- 1.5 ข้อมูลด้านอื่นๆ

3. ตัวชี้วัดบริบทเฉพาะตัว ประกอบด้วย

- 1.1 อาชีพเดิม

- 1.2 สมาชิกในครอบครัว
- 1.3 สภาพการอยู่อาศัย
- 1.4 รายได้ของครอบครัว
- 1.5 หนี้สินของครอบครัวก่อนกู้เงินกองทุน

ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicator)

1. จำนวนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ
2. จำนวนเงินลงทุนนอกเหนือจากเงินกู้
3. วัตถุประสงค์การกู้เงินตามโครงการ
4. สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์และวัตถุดิบในการประกอบอาชีพ
5. ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ

ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indicator)

1. การใช้จ่ายเงินกู้
2. การหาความรู้เพิ่มเติม
3. การหาตลาด
4. การทำบัญชีการใช้จ่ายเงิน

ตัวชี้วัดผลผลิต (Product Indicator)

1. ผลโดยตรง (Immediate Result)
3. ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)

4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการมีอยู่หลากหลายวิธีด้วยกัน สุดแล้วแต่ว่าข้อมูลที่ต้องการนั้นนำไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์ใด ซึ่งการทำสารนิพนธ์ในครั้งนี้ได้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล 3 ประเภท คือ

(1) แบบสัมภาษณ์ (Interview) ในการทำสารนิพนธ์ในครั้งนี้ ใช้การสัมภาษณ์ทั้ง 2 ลักษณะ คือ

(1.1) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เป็นกำหนดคำถามไว้อย่างชัดเจนตามลำดับในประเด็นที่ต้องการคำตอบ อาทิ ใช่-ไม่ใช่ เป็น-ไม่เป็น หรือให้ผู้ถูกสัมภาษณ์มีโอกาสตอบอย่างอิสระ อาทิ เพราะอะไร ทำไม อะไร เป็นต้น

(1.2) แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) ไม่ได้กำหนดคำถามที่แน่นอน สามารถเปลี่ยนแปลงคำถามได้ตามสถานการณ์ แต่จะต้องมีประเด็นหลักที่จะตอบสนองจุดประสงค์ที่ต้องการ

(2) แบบสังเกต (Observation) เป็นการสังเกตพฤติกรรม หรือปฏิกิริยาของบุคคล หรือกลุ่มบุคคลในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการสังเกต โดยมีการจดบันทึกข้อมูลจากการสังเกต

(3) การจัดประชุมเวทีชาวบ้าน เป็นการเชิญตัวแทนของครัวเรือนมาทำการประชุมเพื่อปรึกษาหารือปัญหาต่างๆ จากการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านที่ผ่านมาระยะเวลาหนึ่งแล้ว และทำการจดบันทึกข้อมูลที่ได้จากการจัดประชุมอีกทั้งข้อเสนอแนะต่าง ๆ เพื่อนำมาประเมินผลการจัดประชุมเวทีชาวบ้าน

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการทั้ง 3 แบบนี้ ได้ใช้ในการรวบรวมข้อมูลตามแบบรายงาน บร.1-บร.12 ดังนี้

แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน (บร.1) ใช้แบบสัมภาษณ์

แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน (บร.2) ใช้ทั้งแบบสัมภาษณ์และแบบสังเกต

แบบรายงานความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (บร.3) ใช้ทั้งแบบสัมภาษณ์และแบบสังเกต

แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน (บร.4) ใช้ทั้งแบบสัมภาษณ์และแบบสังเกต

แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารกองทุนหมู่บ้านชุมชนเมือง (บร.5) ใช้ทั้งแบบสังเกตและการจัดประชุมเวทีชาวบ้าน

แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (บร.6) ใช้ทั้งแบบสังเกตและการจัดประชุมเวทีชาวบ้าน

แบบรายงานการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งทางชุมชน ในทัศนะของประชาชน (บร.7) ใช้แบบสัมภาษณ์

แบบโครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (เขียนแผนธุรกิจผู้ประกอบการ SMEs) (บร.8) ใช้ทั้งแบบสัมภาษณ์ แบบสังเกตและการจัดประชุมเวทีชาวบ้าน

แบบบันทึกการสัมภาษณ์ (บร.9) ใช้ทั้งแบบสัมภาษณ์และแบบสังเกต

แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน (บร.10) ใช้ทั้งแบบการจัดประชุมเวทีชาวบ้าน

แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี (บร.11) ใช้ทั้งแบบสัมภาษณ์และแบบสังเกต

แบบการวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน (บร.12) ใช้ทั้งแบบสังเกตและการจัด
ประชุมเวทีชาวบ้าน

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นวิธีที่ต้องใช้ทั้งการสังเกตการณ์ การสัมภาษณ์และการมีส่วนร่วม
ร่วมกับชาวบ้านควบคู่กันไป ผู้รวบรวมข้อมูลจะต้องเป็นนักสังเกตที่ดีทั้งในด้านสิ่งแวดล้อมการ
ปฏิบัติงาน การแสดงออกของคนในพื้นที่ และสภาพภายในพื้นที่ เวลาการรวบรวมข้อมูลต้อง
เรียนรู้วิธีการสอบถามและสัมภาษณ์ที่ไม่นวดไม่กระทบกระเทือนใจผู้ถูกสัมภาษณ์ และสามารถ
โน้มน้าวให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ตอบคำถามอย่างตรงๆ เป็นกันเองและไม่ปิดบัง ซึ่งแบ่งวิธีการเก็บ
รวบรวมข้อมูลดังนี้

การสังเกตแบบมีส่วนร่วม

การสังเกตแบบมีส่วนร่วม เป็นเทคนิคการศึกษาภาคสนามของนักมานุษยวิทยาที่
ได้รับความนิยมน้อยแพร่หลายในวงการวิจัยสังคมศาสตร์ และพฤติกรรมศาสตร์ทั่วไป ในการ
วิจัยครั้งนี้ เทคนิคการสังเกตแบบมีส่วนร่วมนับว่ามีประโยชน์อย่างมากในการศึกษาพฤติกรรม
กิจกรรม ความคิดเห็น และปฏิสัมพันธ์ต่างๆ ของชาวบ้านในชุมชนได้เป็นอย่างดี

การสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง

การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ใช้เทคนิคการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง
กล่าวคือ ยึดเอาประเด็นคำถามสำคัญที่ได้รับการพัฒนาขึ้นมา เป็นเครื่องมือสำคัญประกอบการ
สัมภาษณ์ ประเด็นคำถามสำคัญจะเป็นกรอบกว้าง ๆ สำหรับนักวิจัยแต่ละคนในการตั้งคำถาม
แยกย่อยลงไปในเรื่องละเอียด โดยใช้เครื่องมือช่วย เช่น คำถามสำคัญเกี่ยวกับใคร อะไร ที่ไหน
อย่างไร เมื่อไร ทำไม มากน้อยแค่ไหน นักวิจัยทำหน้าที่บันทึกคำพูด ข้อความ ความคิดเห็น
และปฏิกิริยาของผู้ให้ข้อมูลอย่างละเอียด

การศึกษาข้อมูลมือสอง

วิธีนี้ได้รับความนิยมกันมาก เพราะอาศัยการรวบรวมเรื่องราวจากเอกสารที่มีอยู่
แล้ว เป็นข้อมูลที่มีผู้อื่นรวบรวมไว้ หรือค้นหาได้จากเอกสารทางราชการ ซึ่งได้แก่ รายงาน
การวิจัย หนังสือ บทความในวารสารและหน้าหนังสือพิมพ์ บันทึกการประชุม แบบบันทึก
ข้อมูลพื้นฐาน กชช.2ค. ระเบียบกองทุน เอกสารของรัฐ ฯลฯ ทั้งหมดนี้ล้วนแต่เป็นแหล่ง
ที่มาของข้อมูลที่มีประโยชน์สำหรับการวิจัยทั้งสิ้น

6. การวิเคราะห์ข้อมูลและตีความหมาย

การจัดระบบและการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการนำเอาระเบียบวิธีการทางวิทยาศาสตร์เข้ามาประยุกต์ใช้ โดยพิจารณาถึงความสัมพันธ์ต่างๆ ขององค์ประกอบทั้งหลายในระบบให้เห็นเป็นกระบวนการอย่างชัดเจน สำหรับนำเอาไปเป็นหลักการในการปฏิบัติ ซึ่งองค์ประกอบของระบบจะมีความสัมพันธ์เชิงเหตุผลซึ่งกันและกัน ลักษณะของข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพหรือข้อมูลเชิงคุณลักษณะ ข้อมูลดังกล่าว เป็นผลมาจากการจดบันทึกและรวบรวมผลการศึกษาด้วยวิธีการศึกษาแบบต่างๆ ดังนั้นการวิเคราะห์และตีความหมายของข้อมูลที่เต็มไปด้วยรายละเอียดของคำพูด พฤติกรรม ความคิดเห็น สัญลักษณ์ ลักษณะที่ตั้งทางภูมิศาสตร์และระบบนิเวศน์จำเป็นต้องใช้วิธีที่ละเอียดอ่อนและซับซ้อน ทั้งนี้เพื่อค้นหาความหมาย ค้นหาอธิบาย และสร้างข้อสรุปที่เป็นแบบแผนดังกล่าว รวมทั้งเชื่อมโยงข้อมูลเข้ากับสถานการณ์ เพื่อให้ทราบถึงผลการดำเนินงาน ปัญหา และอุปสรรคที่เกิดขึ้น อันจะเป็นข้อมูลสารสนเทศประกอบการพิจารณาปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น

ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ข้อมูลจากการศึกษาภาคสนาม ซึ่งได้รวบรวมไว้ในแบบรายงาน และข้อมูลที่ได้รับการรวบรวมไว้ในบันทึก รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงข้อเขียนในประเด็นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้รับการตีพิมพ์และเผยแพร่ ข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ จะได้รับการวิเคราะห์และตีความหมายข้อมูลตามขั้นตอนและรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การตรวจสอบข้อมูลจากบันทึกสนาม ไม่ว่าจะมาจากการสัมภาษณ์ การสังเกต การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การบันทึกจากความทรงจำ การเขียนภาพร่าง แผนที่ ฯลฯ จะต้องได้รับการตรวจสอบและวิเคราะห์อย่างละเอียดก่อน

2. การจัดระบบข้อมูล โดยการแยกข้อมูลออกเป็นหัวข้อหรือประเด็นสำคัญ จากนั้นก็จัดลงบนแผ่นกระดาษขนาด A4 โดยแยกข้อมูลที่เป็นประเด็นสำคัญตามหัวข้อต่างๆ ไว้ในกระดาษบันทึกโดยละเอียด

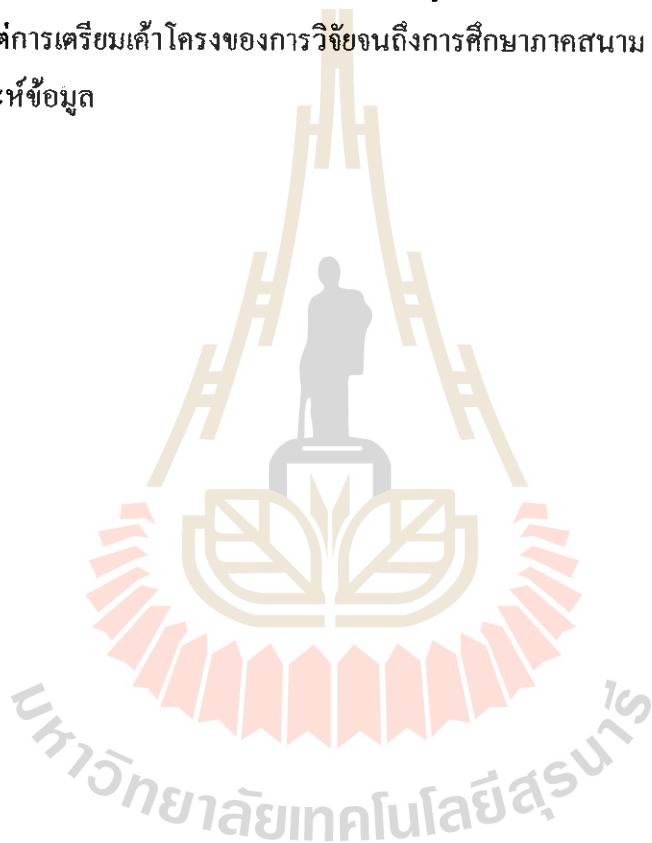
3. การวิเคราะห์ข้อมูลเอกสาร ข้อมูลเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย อาจอยู่ในรูปของสิ่งตีพิมพ์ที่แตกต่างกัน เช่น หนังสือพิมพ์รายวัน รายงานการวิจัย รายงานการประชุม บันทึกการประชุม ฯลฯ การใช้ประโยชน์จากเอกสารเหล่านี้ จึงต้องใช้เวลาทั้งในการรวบรวม การจัดหมวดหมู่และการดึงเอาใจความสำคัญ หรือประเด็นสำคัญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยของเราออกมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้

4. การใช้กรอบแนวคิดทางทฤษฎีทางมานุษยวิทยา ในการอธิบายและตีความหมายการจัดระบบ การอธิบายความหมาย การเชื่อมโยงความสัมพันธ์และการเปรียบเทียบข้อมูล

ภาคสนามและข้อมูลเอกสารเข้าด้วยกันนั้น จะทำได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วยการใช้ประโยชน์จากแนวคิดทางทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการศึกษา

5. การใช้เครื่องมือช่วยในการวิเคราะห์ เช่น แผนที่ แผนที่ แผนผัง ฯลฯ นับว่าเป็นสิ่งที่ก่อประโยชน์ในการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลเป็นอย่างยิ่ง แผนที่แสดงที่ตั้งทางกายภาพภูมิศาสตร์ อาณาเขตติดต่อ ฯลฯ ย่อมช่วยให้ผู้อ่านมองเห็นภาพและเข้าใจในสิ่งที่เราบรรยายไปได้ชัดเจนมากขึ้น

6. การเขียนรายงานผลการวิจัย กล่าวคือขั้นตอนตลอดจนกระบวนการของการวิจัยทั้งหมดเป็นผลมาจากการทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดของผู้ทำงานวิจัยกับพื้นที่และขอบเขตของการทำวิจัย นับตั้งแต่การเตรียมเค้าโครงของการวิจัยจนถึงการศึกษาภาคสนาม การศึกษาข้อมูลเอกสารและการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

สารนิพนธ์บทนี้กล่าวถึง ผลการติดตามการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ซึ่งได้จากการติดตามและการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ต่อการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ตามกรอบแนวคิดทฤษฎี ชิพป์ โมเดล (CIPP Model) สารนิพนธ์บทนี้แบ่งสาระออกเป็น 5 เรื่องดังนี้

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน
2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม
3. ผลการประเมินผลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้
4. ผลอื่นๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านหนองพิมานหมู่ 13
5. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน

บริบทระดับประเทศ

1.1 ความยากจนของประเทศ

ความยากจนของประเทศจากข้อมูลสำรวจพบว่า ส่วนใหญ่เกิดในพื้นที่ชนบท โดย 19% ของคนไทยในชนบทอยู่ในระดับยากจน ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยระดับชาติมาก ภาคอีสานมีสัดส่วนคนจนสูงกว่าค่าเฉลี่ยระดับชาติถึง 2 เท่า ขณะที่กรุงเทพฯ มีคนจนน้อยกว่า 1% และคนใจในจังหวัดที่ยากจนที่สุด 17 จังหวัด คิดเป็น 2 ใน 3 ของคนจนทั้งประเทศ ความยากจนบางพื้นที่เป็นความยากจนแบบซ้ำซาก เพราะตอบสนองต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจได้น้อยกว่าพื้นที่อื่น ขณะที่คนไทยส่วนใหญ่ได้รับประโยชน์จากการเพิ่มขึ้นของจีดีพี ดังนั้นในแผนพัฒนาฉบับที่ 9 จึงเน้นว่าความยากจนไม่ได้มีสาเหตุมาจากการขาดรายได้อย่างเดียว แต่ยังเกิดจากความยากลำบากในการเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐาน ทรัพยากรรวมทั้งการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และเน้นให้มีการดำเนินมาตรการทางเศรษฐกิจที่เอื้ออาทรต่อคนจน พร้อมทั้งเพิ่มโอกาส การพัฒนาคุณภาพชีวิตและสร้างศักยภาพให้คนจนเข้มแข็ง มีภูมิคุ้มกัน สามารถพึ่งตนเองได้ รัฐบาลไทยมีเป้าหมายลดความยากจนจาก 14.5% ในปี 2543 ให้เหลือไม่เกิน 12% ในปี 2549 หรือจำนวนคนจนลดลง 1.5 ล้านคน (เว็ลด์แบงก์ชี้หลังวิกฤตคนไทยจนเพิ่ม 3 ล้านคน, 2545)

รายได้ นับเป็นปัจจัยหนึ่งที่เชื่อกันว่าช่วยให้ชีวิตของคนมีความอยู่ดีมีสุข การมีรายได้ที่เพียงพอและมั่นคงสำหรับการใช้จ่ายของคนและครอบครัว แต่ความสามารถและโอกาสในการหารายได้นั้นย่อมแตกต่างกันไป หากประเทศมีคนจนจำนวนมากจนก่อให้เกิดสภาพความเลื่อมล้ำทางรายได้ ระหว่างกลุ่มคนที่มีฐานะมั่งมีและยากจนเพิ่มมากขึ้นทุกขณะและหากไม่ได้รับการแก้ไขอย่างถูกต้องด้วยแล้ว การมุ่งหวังจะพัฒนาประเทศชาติให้มีความยั่งยืนก็ย่อมยากที่จะเกิดขึ้นเป็นจริงได้ ดังนั้นปัญหาเกี่ยวกับรายได้ ความยากจน และการกระจายรายได้ จึงได้รับความสนใจจากรัฐบาล หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรพัฒนาต่างๆ มาโดยตลอด รัฐบาลในปัจจุบัน ได้กำหนดให้เป็นนโยบายที่สำคัญที่จะต้องดำเนินการแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างจริงจังและเร่งด่วน และแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ก็ได้กำหนดวัตถุประสงค์ที่สำคัญ ให้มีการแก้ไขปัญหาความยากจนและเพิ่มศักยภาพและ โอกาสของคนไทยในการพึ่งพาตนเอง (วรวิทย์ อวิรุทธวรกุล, ที่ปริทัศน์ วัชรการและวิวัฒนาการ, 2545)

1.2 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

ดุลการค้าเป็นการเปรียบเทียบมูลค่าของสินค้าที่ประเทศหนึ่งส่งออกขาย (export) ให้ประเทศอื่นๆ กับมูลค่าของสินค้าที่ประเทศนั้นสั่งซื้อเข้า (Import) มาจำหน่ายว่ามากน้อยต่างกันเท่าไรในระยะเวลา 1 ปี เพื่อเปรียบเทียบการได้เปรียบเสียเปรียบ ภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันดีขึ้นพอสมควร แต่ก็มีปัญหาและอุปสรรคโดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องดุลการค้ากับต่างประเทศ ประเทศไทยเสียเปรียบดุลการค้าตลอดมา สาเหตุที่ทำให้ไทยขาดดุลการค้าคือสินค้าส่งออกของไทยที่เป็นสินค้าหลัก ได้แก่ ผลผลิตทางการเกษตร ซึ่งมีราคาต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับสินค้าที่นำเข้าซึ่งเป็นสินค้าจำเป็น เช่น น้ำมันเชื้อเพลิง เครื่องจักรและอุปกรณ์ในการก่อสร้าง ถึงแม้ปัจจุบันประเทศไทยจะค้นพบแหล่งแก๊สธรรมชาติ แต่ก็ยังนำเข้ามาใช้ไม่เพียงพอแก่ความต้องการ จำเป็นต้องสั่งซื้อน้ำมันดิบจากต่างประเทศและทำให้ไทยเสียเปรียบดุลการค้าต่อไปอีก

(การพัฒนาเศรษฐกิจ, www, 2545)

ด้านการส่งออก สหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่นเป็นตลาดที่สำคัญของสินค้าไทย เฉพาะสหรัฐอเมริกาคิดเป็น 21% ของมูลค่าสินค้าส่งออกทั้งหมด ตลาดญี่ปุ่นคิดเป็น 14% ของมูลค่าส่งออกทั้งหมด ทั้งสองประเทศสองตลาดรวมกันแล้วมีมูลค่ามากกว่า 1 ใน 3 ของมูลค่าส่งออกทั้งหมดของประเทศไทย สัดส่วนของภาคส่งออกเมื่อเทียบกับจีดีพีอยู่ที่ระดับ 53.9% ซึ่งเป็นสัดส่วนที่สูง หมายความว่ามูลค่าผลผลิตโดยรวมของประเทศประมาณครึ่งหนึ่งเป็นมูลค่าที่เกิดจากภาคส่งออก เมื่อผลิตสินค้าได้ร้อยละสามจะมีรายได้จากภาคส่งออกประมาณ 53 บาท ตัวเลขการขาดดุลการค้าของเดือนมกราคม พ.ศ. 2544 นับเป็นการขาดดุลครั้งแรกในรอบ 11 เดือน

จากมูลค่าการส่งออกที่ลดลงถึง ร้อยละ 3.9 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน ในช่วงเวลาที่เศรษฐกิจโลกอยู่ในภาวะชะลอตัว ประเทศคู่ค้าสำคัญของไทยไม่ว่าจะเป็นสหรัฐอเมริกา หรือ ญี่ปุ่น ต่างลดปริมาณการสั่งซื้อสินค้าจากไทย โดยเฉพาะสินค้าในกลุ่มอุตสาหกรรม เครื่องใช้ไฟฟ้าและเสื้อผ้าสำเร็จรูป ซึ่งสร้างรายได้ให้กับประเทศ ศักยภาพการส่งออกขึ้นอยู่กับคุณภาพของสินค้าไทย ที่ผู้ประกอบการต้องเร่งพัฒนาและปรับโครงสร้างการผลิต ให้มีความทันสมัยเพียงพอที่จะทำให้ได้รับความสนใจจากตลาด สาเหตุที่ทำให้การส่งออกของไทยต้องประสบภาวะวิกฤต เกิดจากปัจจัยภายในประเทศที่รบกวนการเร่งด่วนเพื่อบรรเทาปัญหา และปัจจัยภายนอกคือประเทศคู่แข่ง อันยากต่อการแก้ไข (บรรพต หงษ์ทอง, 2544)

1.3 ความเดือนร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน

ตั้งแต่ประเทศไทยประสบภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ ภาคของประชาชน ภาคธุรกิจ อุตสาหกรรม การเงิน การธนาคาร และการค้า ส่วนแต่ละภาวะตกต่ำเต็มไปด้วย ความเดือนร้อนและหนี้สิน ซึ่งกล่าวได้ว่า ภาคธุรกิจ ภาคนายทุน เป็นหนี้สินของชาติ เพราะหนี้สินของภาคเอกชนเหล่านี้ รัฐบาลเข้ามาช่วยเหลือ กอบกู้ ค้ำประกัน จนหนี้สินเหล่านี้กลายเป็นหนี้สินของชาติ แต่ในภาคประชาชน ภาคของคนยากจนกลับไม่ได้ก่อหนี้ให้เป็นภาระของชาติ หรือส่วนรวม จะมีก็แต่หนี้สินของตนเองที่ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อหรือสร้างความเดือนร้อนแก่ประชาชนส่วนอื่นๆ แม้ในภาวะวิกฤตประชาชนต้องถูกปลดออกจากงาน รายได้ตกต่ำ แต่กลายเป็นว่าการตกงานและการถูกลดรายได้เพื่อช่วยพยุงให้ภาคธุรกิจหลายๆ ส่วนอยู่รอดได้ (ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ, 2544)

สำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้ดำเนินการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว โดยทำการเก็บข้อมูลระหว่างเดือนมีนาคมถึงพฤษภาคม และเดือนสิงหาคมถึงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2544 เปรียบเทียบกับปี 2543 ผลการสำรวจพบว่าค่าใช้จ่ายของครัวเรือนทั่วประเทศมีค่าเฉลี่ยต่อเดือนเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.8 โดยครัวเรือนทุกภาคมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น ยกเว้นในกรุงเทพฯ และ 3 จังหวัดรอบกรุงเทพฯ มีการใช้จ่ายลดลงในอัตราร้อยละ 3.7 ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลางมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นอยู่ระหว่างร้อยละ 3-5 ส่วนภาคเหนือเพิ่มขึ้นเล็กน้อย สำหรับหนี้สินของครัวเรือนโดยรวมทั่วประเทศลดลงเพียงร้อยละ 0.2 ครัวเรือนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคกลางมีหนี้สินเฉลี่ยลดลงประมาณร้อยละ 9 - 10 ในขณะที่ครัวเรือนในกรุงเทพฯ และ 3 จังหวัดรอบกรุงเทพฯ และภาคเหนือ มีหนี้สินเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.6 และ 13.8 ตามลำดับ ส่วนภาคใต้มีหนี้สินเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2545)

1.4 ความล้มเหลวของท้องถิ่นชนบท

ขณะที่ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจและสังคม เป็นประเทศอุตสาหกรรม สิ่งหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงไปก็คือสังคมชนบท การเปลี่ยนแปลงหลายอย่างมีความคล้ายคลึงกับประเทศอื่นที่มีความเจริญทางเศรษฐกิจเช่นเรา 30-40 ปี การศึกษาและเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงที่เคยเกิดขึ้นมาแล้วในประเทศอื่น อาจช่วยให้เราพยายามป้องกันผลเสียบางอย่างที่หลีกเลี่ยงได้หรือทำให้ยอมรับเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้น

สังคมไทยในอดีตเป็นสังคมเกษตรกรรม อยู่รวมกันเป็นครอบครัวใหญ่ที่มีคนอยู่ถึง 3 รุ่นขึ้นไป ความผูกพันในครอบครัวแน่นแฟ้น มีศูนย์อำนาจอยู่ที่ผู้มีอาวุโสสูงสุด มีผู้ชายเป็นผู้นำครอบครัว และมีการสืบทอดอาชีพจากบรรพบุรุษไปสู่ลูกหลาน การเปลี่ยนแปลงเป็นประเทศอุตสาหกรรมทำให้เกษตรกรจำนวนมาก เปลี่ยนอาชีพไปเป็นลูกจ้างในภาคอุตสาหกรรมและธุรกิจต่างๆ เพื่อให้มีรายได้ที่ดีขึ้น บางคนออกไปรับจ้างถึงต่างประเทศเพราะต้องการค่าจ้างที่สูงกว่า ในขณะที่มีการหลั่งไหลของผู้คนจากประเทศที่ยากจนกว่าเข้ามาหาเงินในบ้านเรา การย้ายถิ่นฐานของคนในวัยทำงานจากชนบทเข้าสู่เมืองใหญ่ เหลือไว้แต่คนแก่และเด็กอยู่ในชนบท ทำให้สภาพความสัมพันธ์ในครอบครัวเปลี่ยนไป เด็กไม่มีโอกาสอยู่กับพ่อแม่ คนแก่ไม่ได้รับการดูแลเท่าที่ควร เกิดความว้าเหวได้บ่อยกว่าในอดีต ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนบ้านและญาติมิตรมีการเปลี่ยนแปลง วัฒนธรรมลงแขกเกี่ยวข้าวเปลี่ยนไปเป็นระบบตัวใครตัวมัน หรือรับจ้างเพื่อเงินเท่านั้น การทำสิกรรมรายย่อยถูกกลืนหายไปโดยบริษัทใหญ่ที่เข้ามาดำเนินกิจการทุกอย่างเป็นแบบอุตสาหกรรม นับเป็นความล้มเหลวของสังคมชนบทโดยสิ้นเชิง (เกษม ดันดิลาชีวะ, 2539)

1.5 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทรงให้ความหมายของคำว่า วัฒนธรรม ซึ่งหมายถึง วิธีการดำเนินชีวิตของหมู่คณะหรือกลุ่มชนกลุ่มหนึ่ง เป็นแบบอย่างมาตรฐานเดียวกันที่สมาชิกในกลุ่มสังคมนั้นรู้ เข้าใจ และยอมรับใช้ร่วมกัน เป็นลักษณะการดำรงชีวิตที่ทำให้กลุ่มสังคมนั้นแตกต่างจากกลุ่มสังคมอื่นๆ วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้นย่อมมีการเปลี่ยนแปลงไม่คงที่ การเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรม คือ ภาพสะท้อนการเปลี่ยนแปลงในสังคมที่เป็นผู้สร้างสรรค์วัฒนธรรมนั้นๆ ทุกวันนี้คำว่า โลกานุวัตร หรือ โลกภิวัตน์ ซึ่งเป็นคำที่บอกถึงสภาพของสังคมต่างๆ ในโลกปัจจุบันว่ามีการหมุนเวียนเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีโลกตะวันตกเป็นผู้ผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ภาวะที่ทุกประเทศกำลังเผชิญอยู่ก็คือ ความพยายามรักษาวัฒนธรรมดั้งเดิมของตนกับการเปลี่ยนไปตามกระแสโลก ที่ถือว่า

เป็นสัญลักษณ์แห่งความเจริญความทันสมัยนั้นจะผานกันอย่างไรให้เหมาะสม ทุนนิยมและวิทยาการตะวันตกเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ชีวิตทัศน์ของสังคมไทยค่านิยมในพุทธศาสนาที่เน้นการเดินสายกลาง การไม่สะสมทรัพย์มากเกินไป ไม่เน้นวัตถุนิยมเท่าการแบ่งปันเอื้อเฟื้อได้เสื่อมถอยไปจากสังคมไทย ความสามารถในการพึ่งพาตนเองของชุมชนหมู่บ้านลดน้อยลงเรื่อยๆ จนเกิดเป็นความเสื่อมโทรมของสังคมชนบท (เทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, สมเด็จพระ, 2544),

ตัวเลขทางเศรษฐกิจที่ประเมินโดยไอเอ็มเอฟ ซึ่งได้กล่าวว่าเศรษฐกิจของประเทศไทยกำลังดีขึ้น ทางรัฐบาลก็ตอบว่าได้พยายามแก้ไขและแนวโน้มดีขึ้น จึงทำให้คนไทยบางกลุ่ม บางคน บางจำพวก ลืมความหลังจากภาวะเศรษฐกิจที่ทรุดตัวลงในอดีต เริ่มที่จะมีการใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือย ชื่อของสุร่ยสุร่าย จากตัวเลขของสินค้านำเข้าคือ สุรา และเครื่องสำอาง ซึ่งมีการนำเข้าสูงมาก เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ตัวเลขคิดลบ และกระแสดึงเงินสดต้องไหลออกค่อนข้างสูง จึงทำให้น่าเป็นห่วงอย่างยิ่งต่อค่านิยมในสินค้าต่างประเทศ (ยุพาพร, 2545)

1.6 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

ปัญหาใหญ่ของภาคธุรกิจ SMEs ในขณะนี้คือปัญหาการขาดสภาพคล่องอันเนื่องมาจากสถาบันการเงินเข้มงวดกับการปล่อยสินเชื่อ รวมทั้งแหล่งเงินทุนนอกระบบอันเป็นที่พึ่งพาทางการเงินที่สำคัญของ SMEs มีอันต้องล้มตามไปด้วย ส่วนที่เหลืออยู่ก็พยายามมุ่งไปที่การรักษาสถานภาพของธุรกิจให้คงอยู่ จนเป็นที่หวั่นวิตกว่าภาคอุตสาหกรรมไทยจะมีการพัฒนาศักยภาพทางด้านต่างๆ ให้ทัดเทียมกับคู่แข่งได้อย่างไร หากปราศจากซึ่งแรงจูงใจและกลไกสนับสนุนจากภาครัฐบาล

สาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดภาวะถดถอยของภาคอุตสาหกรรมอย่างเรื้อรังมานาน คือขีดความสามารถในการแข่งขันค่อยๆ ลดลงมา เนื่องจากไม่ได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องโดยในช่วงเศรษฐกิจเฟื่องฟู ปังจ๊ายต่างๆ ภายในประเทศได้เอื้ออำนวยให้ธุรกิจสามารถทำกำไรได้โดยไม่ต้องเร่งรัดปรับปรุงคุณภาพสินค้าแต่อย่างใด ในขณะที่ประเทศคู่แข่งต่างมีการปรับปรุงพัฒนาด้วยตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว ภาครัฐบาลได้จัดทำแผนปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม พ.ศ. 2541-2545 มีเป้าหมายเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและขยายบทบาทอุตสาหกรรมไทย ให้มีส่วนร่วมในการปรับปรุงสถานะทางสังคม โดยมีแนวทางในภาพรวมคือ มุ่งเน้นผลิตสินค้าระดับกลางและระดับสูง พัฒนาคุณภาพสินค้า ลดต้นทุนการผลิต ปรับปรุงการส่งมอบสินค้าให้รวดเร็ว ปรับปรุงประสิทธิภาพในการผลิต ปรับปรุงการบริหารจัดการธุรกิจ ยกกระดับความรู้ให้สามารถรับเทคโนโลยีใหม่ กระจ่ายการผลิตไปสู่ส่วนภูมิภาคและชนบท จัดตั้งกองทุนส่งเสริม SMEs เพื่อเป็นกองทุนเงินนโยบายสนับสนุนการใช้จ่ายในเรื่องการส่งเสริมพัฒนา SMEs การจัด

ทำนโยบายและแผนส่งเสริม SMEs ตลอดจนการจัดทำแผนปฏิบัติการส่งเสริม SMEs (สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย, 2543)

1.7 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

การที่คนเราจะอยู่ดีมีสุขได้นั้น นอกจากจำเป็นต้องมีอาชีพที่มั่นคง มีรายได้ที่พอเพียงกับการดำรงชีพแล้ว สภาพแวดล้อมที่ดีที่เอื้อต่อการดำรงชีพก็เป็นสิ่งสำคัญ ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยการสร้างสภาพแวดล้อมที่ดี ที่น่าอยู่จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้อยู่อย่างมีความสุข

ปัจจุบันสภาพแวดล้อมของประเทศ มีผลกระทบต่อสุขภาพและคุณภาพชีวิตจากการพัฒนาและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ เช่นการได้รับพิษของสารตะกั่วที่เกิดจากกิจกรรมเหมืองแร่ที่หมู่บ้านคลิตี้ล่าง จ.กาญจนบุรี ผลกระทบจากภัยธรรมชาติคือเหตุการณ์อุทกภัยและแผ่นดินถล่มที่เกิดขึ้นบ่อยครั้ง ดังนั้นมาตรการที่มีส่วนช่วยในการแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมคือ การมีส่วนร่วมของชุมชน รัฐบาลมีแผนปฏิบัติการถ่ายโอนอำนาจไปสู่ท้องถิ่น ซึ่งเป็นการถ่ายโอนภารกิจต่างๆ รวมทั้งกิจกรรมที่เกี่ยวกับการดูแล รักษา คุ้มครองทรัพยากร ธรรมชาติ และการจัดการสิ่งแวดล้อมให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถือเป็นช่องทางที่จะเปิดโอกาสให้ชุมชน และท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหาร จัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างแท้จริง และรัฐควรปรับบทบาทของตัวเอง โดยให้การสนับสนุนทั้งในด้านวิชาการ และการบริหารจัดการที่เป็นระบบต่อชุมชนและท้องถิ่น มาตรการที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหามลพิษ คือหลักผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย (Polluter-Pays Principle) ซึ่งได้มีการนำมาใช้ในประเทศไทยแล้ว แต่ยังไม่เป็นรูปธรรมมากนัก ดังนั้นควรนำหลักการดังกล่าวมาใช้อย่างเป็นทางการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับโครงการบำบัดน้ำเสีย ที่รัฐได้ลงทุนสร้างระบบบำบัดน้ำเสียรวมไว้จำนวนหนึ่ง รวมทั้ง ปัญหาขยะและปัญหามลพิษตัวอื่นๆ โดยเริ่มต้นจากการทำความเข้าใจในหลักการและเหตุผลกับผู้ก่อมลพิษ เพื่อให้ผู้ก่อมลพิษทุกคนมีส่วนร่วมรับผิดชอบถึงผลกระทบที่เกิดขึ้น ซึ่งจะแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมได้รับการแก้ไขให้ดีขึ้น (บทสรุปสำหรับผู้บริหาร, 2544)

บริบทระดับท้องถิ่น

1.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน

ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านหนองพิมาน ที่มาของชื่อหมู่บ้านหนองพิมาน จากคำบอกเล่าของผู้สูงอายุในหมู่บ้านและเอกสารอ้างอิงจากผู้ใหญ่บ้านหนองพิมาน ได้ให้ข้อมูลที่มาของชื่อหมู่บ้านหนองพิมานว่า เดิมทีบริเวณหมู่บ้านสมัยก่อนนั้น ที่ดินในถิ่นที่อยู่อาศัยเป็นป่าไม้ที่ให้ความร่มรื่นและต้นไม้ที่พบมากที่สุดในบริเวณคือ “ต้นพิมาน” ซึ่งเป็นต้นไม้ใหญ่และ

มีดอกที่สวยงาม ประกอบกับในหมู่บ้านเมื่อสมัยก่อนมีหนองน้ำใหญ่อยู่หลายแห่ง ชาวบ้านที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานในเขตบริเวณนี้จึงเรียกที่ที่ตนอยู่ว่า “บ้านหนองพิมาน”

เมื่อประมาณปีพุทธศักราช 2390 หรือประมาณ 155 ปีมาแล้ว คนกลุ่มแรกที่มาเริ่มก่อตั้งหมู่บ้านคือ ครอบครัวอินทร์จ่อหอ ครอบครัวกลางจ่อหอ ครอบครัวนวมโคกสูง เดิมทีหมู่บ้านนี้มีผู้เริ่มก่อตั้งสร้างหลักปักฐานกันเพียง 7 – 10 ครอบครัวเท่านั้น หลังจากนั้นหมู่บ้านนี้ก็เริ่มมีชาวบ้านอพยพย้ายถิ่นฐานเข้ามาอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากขึ้น คนกลุ่มแรกที่ริเริ่มเข้ามาก่อตั้งหมู่บ้านนี้ บางครอบครัวจะเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียงนั้นมาก่อน และอีกส่วนหนึ่งได้อพยพมาจากตำบลโคกสูง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นตำบลที่มีอาณาเขตติดต่อกับตำบลจ่อหอ เนื่องจากมีญาติพี่น้องอพยพมาอาศัย และหาที่ทำกินก่อนหน้านี้แล้ว

1.2 สภาพปัจจุบัน

บ้านหนองพิมาน มีทำเลที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลตำบลจ่อหอ ซึ่งแต่เดิมตั้งอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลจ่อหอ แต่เดิมเทศบาลตำบลจ่อหอจัดตั้งเป็นสุขาภิบาลจ่อหอมาก่อน เมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2510 และต่อมามีพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลเป็นเทศบาล เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2542 โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 116 ตอนที่ 9 ก ลงวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2542 มีพื้นที่ทั้งหมด 9.5 ตารางกิโลเมตร พื้นที่ครอบคลุม 2 ตำบล คือ ตำบลจ่อหอและตำบลบ้านเกาะ

ปัจจุบันการขยายตัวของประชากรในหมู่บ้านหนองพิมานหมู่ 13 มีการขยายตัวของประชากรรวดเร็วมาก จากเดิมที่มีผู้อยู่อาศัยและก่อตั้งหมู่บ้านเพียงไม่กี่สิบคน แต่ในปัจจุบันมีจำนวนบ้านที่ขึ้นทะเบียนและมีเลขที่บ้านอยู่จำนวน 1,629 หลังคาเรือน แต่มีครัวเรือนที่อยู่จริง 659 ครอบครัวเท่านั้น เนื่องจากหมู่บ้านหนองพิมานเป็นหมู่บ้านที่มีถนนสายใหญ่ตัดผ่าน คือ ถนนสุรนารายณ์ ทำให้บริเวณหมู่บ้าน มีการสร้างอาคารพาณิชย์และบ้านจัดสรรเป็นจำนวนมาก

ปัจจุบันหมู่บ้านหนองพิมานมีชุมชนอยู่เพียงสองชุมชนคือ ชุมชนพิมานธานีและชุมชนรัตนพิธาน ซึ่งทั้งสองชุมชนแบ่งพื้นที่แยกเป็นสัดส่วนอย่างเห็นได้ชัด เนื่องจากมีถนนสายใหญ่ตัดผ่านแบ่งออกเป็นพื้นที่ ชุมชนรัตนพิธานจะเป็นชุมชนที่มีประชากรอาศัยหนาแน่นกว่าชุมชนพิมานธานี เหตุเพราะชุมชนรัตนพิธานมีอาคารพาณิชย์และบ้านจัดสรรเป็นจำนวนมากค่อนข้างมาก รวมทั้งยังมีบ้านพักของสถานีตำรวจภูธร 3 รวมอยู่ด้วย ส่วนทางด้านชุมชนพิมานธานี จะเป็นบ้านที่อยู่ห่างๆ กันออกไป มีบ้านจัดสรรอยู่จำนวนหนึ่งแต่ก็มีที่จัดสรรว่างเปล่ารวมอยู่ด้วย ด้านชุมชนพิมานธานีจะมีโรงน้ำสัตว์ตั้งอยู่ใกล้เขตชุมชน จึงไม่เป็นที่นิยมในการตั้งถิ่นฐานสำหรับผู้ที่มาอยู่อาศัยใหม่มากนัก

ลักษณะประชากร

หมู่บ้านหนองพิกาน มีประชากรทั้งหมด 4,181 คน เป็นชายจำนวน 2,243 คน เป็นหญิงจำนวน 1,938 คน เป็นชายร้อยละ 53.65 เป็นหญิงร้อยละ 46.35 กลุ่มอายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 18-50 ปี ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะของประชากร

ลักษณะของประชากร		จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ			
	ชาย	2,243	53.65
	หญิง	1,938	46.35
2. อายุ			
	1 วัน - 3 ปีเต็ม	110	2.63
	3 ปี 1 วัน - 6 ปีเต็ม	348	8.32
	6 ปี 1 วัน - 12 ปีเต็ม	493	11.79
	12 ปี 1 วัน - 15 ปีเต็ม	163	3.90
	15 ปี 1 วัน - 18 ปีเต็ม	576	13.78
	18 ปี 1 วัน - 50 ปีเต็ม	2,016	48.22
	50 ปี 1 วัน - 60 ปีเต็ม	311	7.44
	60 ปี 1 วันขึ้นไป	164	3.92
3. มีสมาชิกเรียนนอกหมู่บ้านจำนวน 950 คน			
	ระดับประถมศึกษาจำนวน	174	18.32
	ระดับมัธยมศึกษาจำนวน	739	77.79
	ระดับที่สูงกว่าระดับมัธยมศึกษาจำนวน	37	3.89

สุขภาพอนามัย

ด้านสุขภาพอนามัยของประชากรในหมู่บ้านหนองพิมาน ประเภทของการเจ็บป่วย ที่เข้ารับการรักษาในศูนย์บริการสาธารณสุขและคลินิก 5 อันดับแรก ได้แก่

อันดับที่ 1	ไข้หวัด
อันดับที่ 2	ปวดศีรษะ
อันดับที่ 3	ปวดท้อง
อันดับที่ 4	ท้องเสีย
อันดับที่ 5	ล้างแผล / ทำแผล

เมื่อประชากรในหมู่บ้านหนองพิมานมีอาการเจ็บป่วยจากสาเหตุต่างๆ สามารถเข้ารับการรักษาได้จากศูนย์แพทย์ชุมชน (เครือข่าย ร.พ.มหาราชฯ) ซึ่งทางศูนย์แพทย์นี้มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลรักษาประชาชนในเขตพื้นที่ของเทศบาลตำบลจอหอ และในเขตพื้นที่เทศบาลมีคลินิกเอกชนอีกจำนวน 3 แห่ง เพื่อบริการรักษาพยาบาลประชาชน บุคลากรทางการแพทย์ที่ปฏิบัติงานในสถานพยาบาลทุกแห่ง ทุกสังกัด ในเขตพื้นที่ มีแพทย์จำนวน 3 คน พยาบาลจำนวน 4 คน ทันตแพทย์จำนวน 1 คน เภสัชกรจำนวน 2 คน และอสม.จำนวน 133 คน

แหล่งน้ำที่สำคัญของชุมชน

ในอดีตบ้านหนองพิมานเคยมีหนองน้ำอยู่หลายแห่ง ปัจจุบันหนองน้ำเหล่านั้นได้แห้งเหือดไปตามกาลเวลา บ้างก็ถูกถมทำเป็นที่ดินจัดสรร แต่หมู่บ้านหนองพิมานในปัจจุบันก็ยังมียแหล่งน้ำสาธารณะประโยชน์ที่อยู่ในเขตความดูแลของเทศบาลตำบลจอหออยู่ 1 แห่ง คือ “หนองกก” หรือที่ชาวบ้านในท้องถิ่นเรียกว่า “สระกก” หรืออาจเรียกว่า “สระหนองกก” เป็นหนองน้ำสาธารณะประโยชน์ขนาดใหญ่ มีเนื้อที่จำนวน 16 ไร่ 1 งาน สระหนองกก คิดเป็นพื้นที่กักเก็บน้ำประมาณ 6,075 ลูกบาศก์เมตร

สภาพที่ดิน

ที่ดินบริเวณหมู่บ้านหนองพิมาน ตามแผนที่แสดงความเหมาะสมของดินกับพืชเศรษฐกิจ จากกรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จัดเป็นหน่วยที่ดินที่ 40sa

หน่วยที่ดินนี้ เป็นกลุ่มชุดดินที่มีเนื้อดินเป็นพวกดินร่วนปนทราย สีดินเป็นสีน้ำตาล สีเหลือง หรือสีแดง บางแหล่งอาจพบจุดปะสีในดินชั้นล่าง ซึ่งเกิดจากดินกำเนียดดินจำพวกตะกอนลำนํ้า พบบริเวณพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบจนถึงพื้นที่ลาดเชิงเขา เป็นดินลึกมีการ

ระบายน้ำดี มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดจนถึงกรดแก่ มีค่าความเป็นกรด ค่าง 4.5 - 5.5

ปัญหาที่สำคัญในการใช้ประโยชน์ที่ดินของดินหน่วยนี้

- เนื้อดินค่อนข้างเป็นทราย
- พืชมีโอกาสเสี่ยงต่อการขาดแคลนน้ำได้ง่าย
- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ และในบริเวณที่มีความลาดชันสูงจะเกิดการชะล้างพังทลายของหน้าดินได้ง่าย

ปัจจุบันบริเวณดังกล่าว ใช้ปลูกพืชชนิดต่าง ๆ เช่น มันสำปะหลัง อ้อย ปอ ข้าวโพด และถั่ว บางแห่งเป็นป่าละเมาะและทุ่งหญ้าธรรมชาติ

ตารางที่ 2 ลักษณะหน่วยดินในพื้นที่บ้านหนองพิมาน

กลุ่มดิน	ความเหมาะสม	ข้อเสนอแนะในการจัดการ
40 sa	พื้นที่ที่เหมาะสม หรือเหมาะสมปานกลาง สำหรับพืชบางชนิด เนื่องจากเป็นดินเค็ม หรือมีศักยภาพเป็นดินเค็ม	ควรมีการเลือกชนิดพืชที่จะนำมาปลูก และนำมามาตรการในการป้องกัน และการแก้ไขดินเค็มมาใช้

ป่าไม้และพื้นที่สาธารณะ

บ้านหนองพิมานไม่มีพื้นที่ที่เป็นป่าไม้ แต่มีพื้นที่สาธารณะซึ่งจะอยู่ในความดูแลของเขตเทศบาลตำบลจ้อหอคือ

สวนหย่อมบริเวณหน้าโรงฆ่าสัตว์	จำนวน	1,400 ตารางเมตร
สวนหย่อมบริเวณหน้ากองร้อย อส.	จำนวน	1,500 ตารางเมตร

ซึ่งเป็นสวนสาธารณะประโยชน์ให้ประชาชนในเขตบริเวณใกล้เคียง ได้นำบุตรหลานมาพักผ่อนหย่อนใจ จัดเป็นสวนสาธารณะพร้อมทั้งอุปกรณ์สำหรับเด็กเล่นและเป็นที่นั่งพักผ่อน พบปะพูดคุยกันในตอนเช้าและตอนเย็นด้วย

ระบบสาธารณูปโภค

การไฟฟ้า

ระบบไฟฟ้า ของจังหวัดนครราชสีมาอยู่ในความรับผิดชอบของ 2 หน่วยงาน คือ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย รับผิดชอบในการผลิตและจัดหาพลังงานไฟฟ้าขนาดใหญ่ และจัดตั้งเข้าพื้นที่ด้วยสายส่งแรงสูงรวมทั้งรับผิดชอบสถานีไฟฟ้าย่อยที่แปลงแรงดันสูง ให้เป็นแรงดันปานกลางเพื่อจ่ายกระแสไฟฟ้าให้การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ซึ่งเป็นหน่วยงานรับผิดชอบในการจัดจำหน่ายกระแสไฟฟ้าให้ประชาชน

ระบบไฟฟ้าของหมู่บ้านหนองพิมานได้เข้ามาสู่หมู่บ้านเมื่อ พ.ศ. 2510 สำหรับด้านเทศบาลตำบลจोधอ มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดหาอุปกรณ์ไฟฟ้าสาธารณะ เพื่อติดตั้งซ่อมแซม ให้แสงสว่างตามถนน ตรอก ซอย และพื้นที่สาธารณะต่างๆ เพื่ออำนวยความสะดวกปลอดภัยแก่ประชาชนในหมู่บ้าน ปัจจุบันประชาชนในหมู่บ้านหนองพิมานมีไฟฟ้าใช้ครบทุกครัวเรือน

การประปา

ปัจจุบันระบบประปาภายในเขตเทศบาล มีการประปาส่วนภูมิภาคเป็นหน่วยงานรับผิดชอบดูแลในการจำหน่ายน้ำให้บริการแก่ประชาชน ซึ่งมีจำนวนประชากรที่ใช้บริการน้ำประปา 2,346 ครัวเรือน ปริมาณน้ำประปาที่ใช้ทำประปา 24,900 ลูกบาศก์เมตร/ปี

การประปาของหมู่บ้านหนองพิมานเข้ามาสู่หมู่บ้านเมื่อ พ.ศ. 2519 ประชาชนส่วนใหญ่ใช้ประปาร่วมกับการประปาบ้านกล้วย ซึ่งเป็นการประปาของหมู่บ้านใกล้เคียง สำหรับประชาชนในเขตบ้านหนองพิมานมีประปาใช้ทุกครัวเรือน

การคมนาคม

ตำบลจोधอเป็นชุมทางและเส้นทางการคมนาคม ที่สามารถเดินทางติดต่อไปยังตำบล อำเภอ และจังหวัดต่างๆ ได้มากมาย เนื่องจากตั้งอยู่บริเวณประตูเข้า - ออกของจังหวัดนครราชสีมา ถนนในเขตเทศบาลตำบลจोधอ จำแนกออกเป็นสายหลักและสายย่อยได้แก่ ถนนมิตรภาพ และถนนสุรนารายณ์ ซึ่งเป็นถนนสายหลัก

สำหรับหมู่บ้านหนองพิมานถนนสายหลักที่ตัดผ่านคือ ถนนสุรนารายณ์ ซึ่งเป็นถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก ถนนที่ตัดผ่านบ้านหนองพิมานทั้งหมดมีระยะทาง 3,500 เมตร ซึ่งรวมทั้งถนนตามตรอกและซอยต่างๆ อีกหลายสายด้วยกัน

นอกจากนี้ยังมีบริการขนส่งสาธารณะโดยมีรถโดยสารประจำทาง และรถสองแถวขนาดเล็ก เช่น รถโดยสารธรรมดาสาย 6, 4 รถเมล์ปรับอากาศสาย 16 และรถสองแถวบ้านหนองออก ที่สามารถให้บริการประชาชนในเขตหมู่บ้านหนองพิมาน

นอกจากนี้ยังมีบริการขนส่งสาธารณะ โดยมีรถโดยสารประจำทาง และรถสองแถวขนาดเล็ก เช่น รถโดยสารธรรมดาสาย 6, 4 รถเมล์ปรับอากาศสาย 16 และรถสองแถวบ้านหนองออก ที่สามารถให้บริการประชาชนในเขตหมู่บ้านหนองพิมาน

ด้านการสื่อสาร

การให้บริการด้านการสื่อสาร ในเขตบ้านหนองพิมานไม่มีที่ทำการไปรษณีย์แต่ในเขตเทศบาลตำบลจอหอซึ่งอยู่ห่างไม่มีกี่ร้อยเมตร มีที่ทำการไปรษณีย์จำนวน 1 แห่ง ให้บริการด้านไปรษณีย์ บริการไปรษณีย์ด่วน (EMS) โทรเลข โทรสาร เป็นต้น

นอกจากนี้ทางเทศบาลตำบลจอหอ ยังได้ติดตั้งเครื่องส่งกระจายเสียงระบบไร้สายให้บริการเสนอข่าวสารต่างๆ แก่ประชาชน รวมทั้งรับฟังข่าวสารได้จากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยผ่านทางสถานีเสียงไร้สายของทางเทศบาลได้อีกด้วย สำหรับหมู่บ้านหนองพิมานมีหอกระจายข่าวจำนวน 3 แห่ง

สำหรับการให้บริการทางโทรศัพท์ ส่วนใหญ่ผู้ที่ใช้บริการเลขหมายมักเป็นสถานประกอบการ บ้านหรือที่อยู่อาศัยบางพื้นที่ การขอบริการเลขหมายของประชาชนในหมู่บ้านหนองพิมานยังไม่ได้ขอรับบริการครบทุกหลังคาเรือน ส่วนมากมักใช้โทรศัพท์สาธารณะที่ติดตั้งโดยองค์การโทรศัพท์แทน

1.3 ด้านเศรษฐกิจ

ประชาชนในหมู่บ้านหนองพิมานส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพค้าขาย ทำการเกษตร ส่วนประชาชนในวัยทำงานจะไปรับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรม และรับราชการบางส่วน ตัวเฉลี่ยรายได้ประชากรอยู่ในอัตรา 37,623 บาทต่อคนต่อปี

ตารางที่ 3 รายได้ต่อปีของประชากรคิดเป็นร้อยละ

จำนวนรายได้ ต่อ ปี (บาท)	จำนวน (ครอบครัว)	ร้อยละ
1,000 – 5,000	13	1.97
5,001 - 10,000	21	3.19
10,001 – 20,000	43	6.53
20,001 - 30,000	37	5.61
30,001 - 50,000	176	26.71
50,001 - 100,000	98	14.87
มากกว่า 100,000	271	41.12

ผลผลิตด้านการเกษตรและอื่น ๆ ในหมู่บ้าน ประกอบด้วย

- ข้าว และ พืชผัก
- ไม้พื้นบ้าน ไม้ไผ่
- บ่อปลาบางส่วน
- อาหารสำเร็จรูป
- ค่าขายรายย่อย

ได้นำผลผลิตจากการเกษตร มาทำการแปรรูปก่อนส่งไปจำหน่ายเพื่อเพิ่มรายได้ให้สูงขึ้น การแปรรูปผลผลิตด้านการเกษตร ผู้ดำเนินการคือสมาชิกในแต่ละครัวเรือนหรือสมาชิกในแต่ละกลุ่มองค์กรที่จัดตั้งขึ้น

นอกเหนือจากการใช้วัตถุดิบในหมู่บ้าน ซึ่งใช้ในการแปรรูปหรือผลิตสินค้าแล้ว มีการซื้อวัตถุดิบจากแหล่งอื่นนอกหมู่บ้าน มาใช้ในการผลิตสินค้าเช่น ภาชนะบรรจุ น้ำ ปูน ซีเมนต์ เหล็ก เป็นต้น

ผลผลิตของหมู่บ้าน ส่วนใหญ่จะส่งไปจำหน่ายภายในตำบลและในจังหวัด นครราชสีมา สินค้าที่ส่งจำหน่ายคือ ขนมันปิ้ง ขนมันไก่ ภาชนะบรรจุ น้ำ โครงสร้างโลหะ ข้าวเปลือก พืชผัก ัตว์น้ำ

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละจำแนกตามลักษณะของการมีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง

จำนวนที่ทำกินเป็นของตนเอง	จำนวน (ครอบครัว)	ร้อยละ
จำนวน 1 - 5 ไร่	27	84.38
6 - 10 ไร่	3	9.38
11 - 12 ไร่	1	3.12
21 - 50 ไร่	1	3.12

1.4 ด้านวัฒนธรรมและค่านิยมของชาวบ้าน

บ้านหนองพิกานประชากรนับถือศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนประชากรทั้งหมด แต่ในเขตพื้นที่บ้านหนองพิกานไม่มีวัดหรือสำนักสงฆ์ประจำหมู่บ้าน เมื่อถึงวันสำคัญทางศาสนา ประชาชนจะไปประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ณ วัดในหมู่บ้านใกล้เคียง

เช่น วัดบ้านระกาย วัดช่องอู ซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่ของหมู่บ้านใกล้เคียงและมีระยะทางไม่ห่างไกลจากหมู่บ้านหนองพิมาน

ตารางที่ 5 วัฒนธรรมและประเพณีที่สำคัญในท้องถิ่น

เดือน	ประเพณี
มกราคม	วันขึ้นปีใหม่
กุมภาพันธ์	วันมาฆบูชา
เมษายน	สงกรานต์
พฤษภาคม	วิสาขบูชา
กรกฎาคม	อาสาฬหบูชา, วันเข้าพรรษา
พฤศจิกายน	ลอยกระทง
ธันวาคม	วันพ่อ

1. ประเพณีวันขึ้นปีใหม่ ในเดือนมกราคมของทุกปี กิจกรรมที่ทำคือ การทำบุญตักบาตรและการเข้าไปขอพรผู้อาวุโส
2. ประเพณีวันมาฆบูชา ประมาณเดือนกุมภาพันธ์ กิจกรรมที่ทำคือ การทำบุญตักบาตรและการเวียนเทียน
3. ประเพณีสงกรานต์ ในเดือนเมษายนของทุกปี กิจกรรมที่ทำคือ การรดน้ำขอพรผู้สูงอายุและเล่นสาดน้ำสงกรานต์
4. ประเพณีวันวิสาขบูชา ประมาณเดือนพฤษภาคม การทำบุญตักบาตรและการเวียนเทียน
5. ประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษา ประมาณเดือนกรกฎาคม กิจกรรมที่ทำคือ การถวายภัตตาหารเช้าและนำเทียนไปถวายวัด
6. ประเพณีลอยกระทง ประมาณเดือนพฤศจิกายน กิจกรรมที่ทำคือ การจัดขบวนแห่กระทงระหว่างชุมชนในเขตเทศบาล ประกวดนางนพมาศและประกวดกระทงที่สระครก

1.5 ผู้นำและการเมืองการปกครอง

บ้านหนองพิมานเดิมที่อยู่ในเขตการปกครองของ องค์การบริหารส่วนตำบลจอหอ แต่ปัจจุบันอยู่ในเขตการปกครองของเทศบาลตำบลจอหอ เป็นเทศบาลชั้น 4 ซึ่งยกฐานะจากสุขาภิบาลมาเป็นเทศบาลเมื่อ พ.ศ. 2542 โดยมีการแบ่งส่วนราชการบริหารงานภายในเทศบาลออกเป็น 7 ส่วน ดังนี้

1. สำนักปลัดเทศบาล
2. กองวิชาการและแผนงาน
3. กองคลัง
4. กองช่าง
5. กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม
6. กองการศึกษา
7. กองสวัสดิการสังคม

ส่วนผู้นำและการปกครองในหมู่บ้าน มีคณะกรรมการหมู่บ้านเข้ามาบริหารดังนี้

1. นางคำปิ่น	ดอกพุด	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 13
2. นายสุรนต์	นวม โคกสูง	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ 13
3. นายสาย	สังข์สุข	คณะกรรมการ
4. นางสมพิศ	กล่องโพธิ์	คณะกรรมการ
5. นายบุญทัน	อินทร์จอหอ	คณะกรรมการ
6. นายแก้ว	พุดกลาง	คณะกรรมการ
7. นายห่วง	หวั่งกลาง	คณะกรรมการ
8. นางดวง	บุญสุข	คณะกรรมการ
9. นางสมควร	ชาสูงเนิน	คณะกรรมการ

นอกจากนี้บ้านหนองพิมานยังแบ่งออกเป็น 2 ชุมชน คือ ชุมชนพิมานธานี และชุมชนรัตนพิธาน ซึ่งผู้นำชุมชนมาจากการที่ประชาชนในเขตชุมชนเลือกขึ้นมาดำรงตำแหน่งผู้นำชุมชน คือ

1. ร.ต.ด.บุญทัน	คำพะริก	ประธานชุมชนพิมานธานี
2. นายสมัย	เอี้ยการนา	ประธานชุมชนรัตนพิธาน

ผู้นำชุมชนมีหน้าคล้ายคลึงกับผู้ใหญ่บ้าน แต่จะมีการแบ่งเขตการรับผิดชอบและดูแลประชาชนในบริเวณพื้นที่ของแต่ละชุมชน เป็นผู้ติดต่อประสานงานระหว่างหน่วยงานของเทศบาลกับประชาชนในพื้นที่

1.6 ความเข้มแข็งของชุมชน

ผลจากการเก็บข้อมูลจากประชาชน ข้าราชการ ตลอดจนถึงคณะกรรมการและผู้ที่มีส่วนร่วมกับโครงการกองทุนเงินล้าน จากแบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนมีดังนี้ ชุมชนเป้าหมายบ้านหนองพิมาน ตำบลจอหอ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

1. สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคี ประเด็นความสามัคคีของชุมชนจากการเก็บข้อมูลความเข้มแข็งของชุมชนอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ดูได้จากการที่ชุมชนมีกิจกรรมงานเทศกาลที่ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจกัน มีสมาชิกมาเข้าร่วมกิจกรรมพอสมควร

2. สมาชิกในชุมชนมีความซื่อสัตย์ ประเด็นความสามัคคีของชุมชนจากการเก็บข้อมูลความเข้มแข็งของชุมชนอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ดูได้จากผู้นำที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ มีการปฏิบัติตนเพื่อให้สมาชิกในชุมชนมีความเชื่อถือและเป็นแบบอย่างในการดำเนินการต่างๆ ในชุมชน

3. ชุมชนยกย่องคนทำความดี ประเด็นการยกย่องคนทำความดีของชุมชนจากการเก็บข้อมูลความเข้มแข็งของชุมชนอยู่ในเกณฑ์มาก ดูได้จากหน่วยงานราชการให้ความช่วยเหลือเด็ก สตรี คนชรา และผู้พิการ ในทัศนะของสมาชิกเป็นเรื่องที่น่ายกย่องและเป็นที่สนใจของสมาชิก

4. สมาชิกในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ประเด็นการช่วยเหลือซึ่งกันและกันของชุมชนจากการเก็บข้อมูลความเข้มแข็งของชุมชนอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ดูได้จากการที่สมาชิกในชุมชนมีการรวมกลุ่มเพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหาที่สอดคล้องกัน เช่นกลุ่มชาวนาเมื่อมีการรวมกลุ่มเช่นนี้ ก่อให้เกิดประโยชน์สำหรับสมาชิก มีอำนาจในการต่อรองและกำหนดราคา เป็นการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

5. สมาชิกในชุมชนมีโอกาสหาความรู้เพิ่ม การหาความรู้เพิ่มเติมของชุมชนจากการเก็บข้อมูลความเข้มแข็งของชุมชน สมาชิกในชุมชนมีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม จากการที่หน่วยงานราชการจัดอบรมต่าง ๆ จะมีสมาชิกที่เป็นคณะกรรมการหรือตัวแทนสมาชิกเข้าร่วมอบรม จำนวนครั้ง 5 ครั้งต่อปี

6. สมาชิกในชุมชนมีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้ การมีอาชีพเลี้ยงครอบครัวได้ของชุมชนจากการเก็บข้อมูลความเข้มแข็งของชุมชน แสดงให้เห็นว่าชุมชนมีความ

เข้มแข็ง สมาชิกมีอยู่มีกินอย่างเพียงพอ สามารถตอบสนองความต้องการด้านอาหาร ที่อยู่ อาศัย เสื้อผ้า และยารักษาโรค

7. ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่นอยู่พร้อมหน้ารักใคร่ปรองดองกัน จากการเก็บข้อมูลความเข้มแข็งของชุมชนในประเด็นนี้ ชุมชนมีความเข้มแข็ง ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่นจะส่งผลมาสู่ชุมชน สมาชิกในชุมชนจะมีความสามัคคี มีความซื่อสัตย์ และรู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม

8. ในชุมชนมีการรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กรประชาชน การที่ชุมชนมีการรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กรขึ้นมานั้น ก็แสดงให้เห็นถึงความเข้มแข็งของชุมชนได้เป็นอย่างดี เนื่องจากในกลุ่มที่อยู่ร่วมกันย่อมมีปัญหาเหมือนกัน และสมาชิกในกลุ่มจะช่วยกันคิดหาแนวทางการแก้ไข ปัญหา ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับกลุ่มได้ บ้านหนองพิมานมีการจัดตั้งกลุ่มจากปีก่อนมีอยู่ 4 กลุ่ม และในปีนี้มีการจัดตั้งกองทุนเงินล้านเพิ่มขึ้น

9. ในชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกชุมชนเป็นประจำ โดยการประชุมหรือเสวนา ประเด็นการประชุมสมาชิกของชุมชนจากการเก็บข้อมูลความเข้มแข็งของชุมชนอยู่ในเกณฑ์น้อย เนื่องจากการประชุมสมาชิกอย่างเป็นทางการจะจัดขึ้นปีละ 1 ครั้งเท่านั้น แต่ถ้าเป็นการประชุมอย่างไม่เป็นทางการ เช่น การประชุมของกลุ่มต่างๆ ในชุมชนจะมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและรายงานผลการดำเนินงานของกลุ่มอยู่เป็นประจำ

10. ในชุมชนมีการช่วยเหลือเด็ก สตรี คนชรา คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส ในการช่วยเหลือบุคคลเหล่านี้สมาชิกในชุมชนมีการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันบ้าง เป็นการปันน้ำใจให้กันและไม่ได้ช่วยเหลือตลอดเวลา ถึงแม้หน่วยงานราชการจะให้ความช่วยเหลือบุคคลเหล่านี้ แต่ก็ยังไม่ทั่วถึง ดังนั้นควรมีหน่วยงานราชการที่เป็นหน่วยงานส่วนท้องถิ่นเข้ามาช่วยเหลือเพิ่มเติม น่าจะช่วยเหลือบุคคลเหล่านี้ได้ทั่วถึงมากยิ่งขึ้น และเป็นการเพิ่มความเข้มแข็งให้กับชุมชน

11. ในชุมชนมีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม จากประเด็นเรื่องผู้นำในชุมชนมีคุณธรรมและยุติธรรมนั้น จากการเก็บข้อมูลความเข้มแข็งของชุมชน สมาชิกในชุมชนมีความเห็นว่าผู้นำชุมชนมีคุณธรรมและมีความยุติธรรม จากแนวความคิดของสมาชิกนี้มีความสำคัญเป็นอย่างมาก เนื่องจากเมื่อสมาชิกมีความเชื่อถือและเกิดศรัทธาในตัวผู้นำ สมาชิกส่วนใหญ่จะเชื่อฟังปฏิบัติตาม และเสียสละเพื่อส่วนรวม จะสามารถทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งได้มากขึ้นอย่างแน่นอน

12. ในชุมชนสามารถร่วมกันแก้ไขปัญหาของชุมชนได้ โดยมีแผนงานที่คิดโดยสมาชิกในชุมชน จากประเด็นนี้สมาชิกในชุมชนมีความเห็นว่าชุมชนมีการร่วมกันแก้ไขปัญหา

โดยมีแผนงานที่คิดโดยสมาชิก ดูได้จากการที่สมาชิกร่วมแรงร่วมใจกันก่อตั้งกองทุนหมู่บ้าน จากครั้งแรกที่ก่อตั้งไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากสมาชิกมาไม่ครบจำนวน 3 ใน 4 ของ ครอบครัวทั้งหมด สมาชิกจึงคิดหาวิธีการแก้ไขและดำเนินตามแผนงานที่วางไว้ จนสามารถช่วยกันก่อตั้งกองทุนหมู่บ้านขึ้นมาได้

2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือหน่วยการประเมินระดับหมู่บ้าน

2.1.1 ผลประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Indicator)

(1) นโยบาย ระเบียบแนวทางปฏิบัติ

นโยบายการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและระเบียบแนวทางปฏิบัตินั้น ประชาชนในหมู่บ้านเริ่มแรกยังไม่เข้าใจในนโยบายและระเบียบแนวทางการปฏิบัติมากนัก ชาวบ้านคิดว่าเป็นนโยบายที่นำเงินมาให้พัฒนาหมู่บ้านเหมือนกับนโยบายอื่น ๆ ที่รัฐบาลชุดเก่าเคยทำมา แต่ก็มีชาวบ้านบางส่วนและผู้นำชุมชนที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย นำเรื่องนี้มาอธิบายให้ชาวบ้านเข้าใจและปฏิบัติตามแนวทางมากขึ้น

(2) การประชาสัมพันธ์

ช่วงเริ่มแรกในส่วนของการประชาสัมพันธ์ ชาวบ้านรู้ข่าวเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน เพราะได้รับฟังจากสื่อ ไม่ว่าจะเป็นทางวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และต่อมาทางจังหวัดได้มอบหมายให้พัฒนาการอำเภอ เป็นผู้รับผิดชอบในการเตรียมความพร้อมในการประชาสัมพันธ์ ให้กรรมการบริหารส่วนท้องถิ่น ซึ่งได้แก่เทศบาลตำบลจอหอจัดประชุมผู้นำชุมชนภายในเขตเทศบาล ให้เป็นผู้ดำเนินการประชาสัมพันธ์ โดยการเรียกประชุมหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนในหมู่บ้านเพื่อรับฟังและทำความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน

(3) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

ตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วย การจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 ให้กองทุนแต่ละกองทุนมีคณะกรรมการกองทุน จำนวนไม่น้อยกว่าเก้าคนแต่ไม่เกินสิบห้าคน ประกอบด้วย กรรมการทั้งชายและหญิง ในสัดส่วนเท่าเทียมกัน ซึ่งมาจากการคัดเลือกกันเองโดยสมาชิกซึ่ง กรรมการดังกล่าวเป็นบุคคลที่มี ความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์และมีความรับผิดชอบที่จะบริหารจัดการกองทุนเป็นที่ยอมรับของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งคณะกรรมการหมู่บ้านหนองพิมานมีจำนวน 14 คน เป็นชาย 7 คน หญิง 7 คน ได้รับคัดเลือกเป็นคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน เมื่อวันที่ 22 สิงหาคม พ.ศ. 2544 และเป็นผู้มีคุณสมบัติครบถ้วน

(4) การเตรียมความพร้อม การสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่ชาวบ้าน

การเตรียมความพร้อม การสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่ชาวบ้าน เริ่มจากแกนนำหมู่บ้านเปิดเวทีประชุมโดยเชิญตัวแทนจากทุกครัวเรือน เข้าร่วมประชุมทำความเข้าใจเรื่องปรัชญาวัตถุประสงค์ ระเบียบและสิ่งที่ต้องเตรียมความพร้อมในส่วนอื่นๆ

(5) เงิน 1 ล้านบาท

เปิดบัญชีเงินฝากกองทุนหมู่บ้านหนองพิมานหมู่ 13 กับธนาคารออมสิน สาขา นครราชสีมา เลขที่บัญชี 06-4301-20-191614-3 เปิดบัญชีวันที่ 8 ตุลาคม 2544 และได้รับเงินโอนเข้าบัญชีจากรัฐบาลเมื่อวันที่ 27 ธันวาคม 2544

(6) เงินทุนสะสมอื่นๆ ของหมู่บ้าน

เงินทุนสะสมเริ่มแรกของกองทุน มีจำนวนเงิน 6,600 บาท ซึ่งได้จากการเก็บค่าสมัครสมาชิก และได้นำไปเข้าบัญชีกองทุนหมู่บ้านหนองพิมานหมู่ 13

ตารางที่ 6 กลุ่มเงินทุนสะสมอื่นๆ ของหมู่บ้าน

ลำดับ ที่	ชื่อกลุ่ม	กิจกรรมกลุ่ม	จำนวนสมาชิก (คน)	วันที่จัดตั้งขึ้น	เงินสะสม (บาท)
1	กองทุนชุมชนพิมานธานี	พัฒนาหมู่บ้าน	189	1 ม.ค. 2538	20,000
2	กองทุนฌาปนกิจ สงเคราะห์ชุมชน (พิมานธานี)	ฌาปนกิจศพ (พิมานธานี)	130	29 ต.ค. 2542	13,625
3	กองทุนชุมชนรัตนพิธาน	พัฒนาชุมชน	166	1 ม.ค. 2540	2,000
4	เลี้ยงสัตว์	เลี้ยงไก่พื้นบ้าน	20	2540	30,000

(7) บัณฑิตกองทุนหมู่บ้าน

บัณฑิตกองทุนหมู่บ้านหนองพิมานหมู่ 13 ชื่อ นางสาวธัญญลักษณ์ เนียมณรงค์ เพศ หญิง อายุ 24 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจ จากมหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

2.1.2 ประเมินกระบวนการ (Process Indicator)

(1) การจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน

เริ่มจากชาวบ้านคัดเลือกคณะกรรมการมาดำเนินงานบริหารจัดการกองทุน จากนั้นคณะกรรมการจัดสรรตำแหน่งหน้าที่ของกรรมการแต่ละคน และร่วมกันร่างระเบียบข้อบังคับ หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุน รวมไปถึงร่างกฎระเบียบในการปฏิบัติหน้าที่ของ คณะกรรมการและสมาชิกของกองทุน โดยใช้ระเบียบจากสำนักนายกรัฐมนตรีนำมาประยุกต์ใช้ให้ เหมาะสมกับกองทุนหมู่บ้าน เพื่อการดำเนินงานบริหารที่มีประสิทธิภาพ จากนั้นนำร่างระเบียบ มาทำประชาคมเพื่อขอมติที่ประชุมอนุมัติออกเป็นระเบียบกองทุนหมู่บ้าน

(2) การจัดทำเอกสารขอขึ้นทะเบียน

การจัดทำเอกสารขอขึ้นทะเบียนเกิดจากความร่วมมือของชาวบ้าน หน่วยราชการ และคณะกรรมการ ที่ร่วมกันเตรียมความพร้อมเพื่อขอขึ้นทะเบียนเป็นกองทุนหมู่บ้านหนองพิมาน โดยการประเมินความพร้อมในด้านต่างๆ ของหมู่บ้าน รวมทั้งให้ข้อมูลรายละเอียดตามความ เป็นจริงที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน

(3) ระบบบัญชีกองทุน

เหรียญกษาปณ์และผู้ช่วยเหรียญกษาปณ์เป็นผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีกองทุน รวบรวมจัด เก็บดูแลรักษาเงินและรายได้ของกองทุน พร้อมทั้งควบคุมการใช้จ่ายเงินของกองทุนให้เป็นไป อย่างรอบครอบและเกิดประโยชน์สูงสุด ระบบบัญชีกองทุนหมู่บ้านหนองพิมานแบ่งออกเป็น 2 บัญชีใหญ่ๆ คือ บัญชีกองทุนเงินล้านบาท บัญชีเงินฝากสัจจะและค่าหุ้น

(4) การรับสมาชิก

ผู้ที่สมัครเป็นสมาชิกต้องมีคุณสมบัติดังนี้

- (1) เป็นผู้ที่พำนักหรือพักอาศัยอยู่ในหมู่บ้านหนองพิมาน ม.13 ต.จอหอ อ.เมือง จ.นครราชสีมา เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าหก เดือนก่อนการจัดตั้งกองทุน
- (2) เป็นผู้บรรลุนิติภาวะโดยมีอายุยี่สิบปีบริบูรณ์
- (3) เป็นผู้มีนิสัยอันดีงาม มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นชอบด้วยหลักการ ของกองทุนและสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของกองทุน
- (4) เป็นผู้พร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบของกองทุน
- (5) เป็นผู้ที่คณะกรรมการกองทุน ได้มีมติเห็นชอบให้เข้าเป็นสมาชิก
- (6) อดทน เสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์ของกองทุนเป็นสำคัญ
- (7) มีเงินฝากสัจจะ

- (8) ไม่ต้องคำพิพากษาของศาลถึงที่สุดให้เป็น บุคคลล้มละลาย หรือไร้ความสามารถ หรือเสมือนไร้ความสามารถ

การสมัครเข้าเป็นสมาชิก

- (1) ยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกกองทุนได้ที่สำนักงานคณะกรรมการกองทุน
- (2) ผู้ที่มีคุณสมบัติครบถ้วน สามารถยื่นความจำนงหรือสมัครเข้าเป็นสมาชิกของกองทุนได้เดือนละ 1 ครั้ง โดยสามารถสมัครเป็นสมาชิกได้ทั้งในลักษณะรายบุคคล และกลุ่มหรือองค์กรชุมชนแล้ว แต่ความสมัครใจของผู้สมัครสมาชิก
- (3) คณะกรรมการกองทุนเป็นผู้พิจารณาว่า จะรับบุคคลหนึ่งบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิก โดยชอบธรรม

เมื่อคณะกรรมการกองทุนพิจารณาคุณสมบัติ เห็นสมควรรับบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิก และแจ้งบุคคลนั้นให้ชำระค่าธรรมเนียมแรกเข้าจำนวน 50 บาท ค่าหุ้นๆ ละ 10 บาท และเงินฝากตั้งจะภายในเจ็ดวัน นับจากวันที่ได้รับแจ้งให้เข้าเป็นสมาชิก ปัจจุบันกองทุนหมู่บ้านหนองพิมานหมู่ 13 มีสมาชิกทั้งหมด 259 คน

(5) การหมดสภาพสมาชิก

- (1) ตาย
- (2) ลาออกและได้รับอนุมัติให้ลาออกจากคณะกรรมการกองทุน
- (3) วิกลจริต จิตฟั่นเฟือน หรือถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ
- (4) ที่ประชุมใหญ่สมาชิกมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงสองในสามของผู้ร่วมประชุม
- (5) จงใจฝ่าฝืนระเบียบของกองทุนหรือแสดงตนเป็นปรปักษ์หรือไม่ให้ความช่วยเหลือหรือร่วมมือกับกองทุนไม่ว่าด้วยประการใด
- (6) จงใจปิดบังความจริงอันควรแจ้งให้ทราบในใบสมัครสมาชิก
- (7) นำเงินกู้และทรัพย์สินของกองทุน ไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ที่ได้ระบุไว้ในคำขอกู้ยืมเงิน
- (8) มีลักษณะ และหรือคุณสมบัติไม่ตรงตามระเบียบ

สมาชิกผู้ไม่มีหนี้สินหรือภาระผูกพันใดๆ กับกองทุนทั้งในฐานะผู้กู้หรือผู้ค้าประกัน อาจขอลาออกจากการเป็นสมาชิกของกองทุนได้โดยแสดงความจำนงเป็นหนังสือต่อคณะ

กรรมการกองทุน เพื่อพิจารณาอนุญาตและให้ขาดจากสมาชิกภาพในวันที่คณะกรรมการกองทุน
ดำเนินการอนุญาต

(6) การทำทะเบียนสมาชิก

การทำทะเบียนสมาชิกของกองทุน เมื่อคณะกรรมการพิจารณาและอนุมัติให้เป็น
สมาชิก และเสียค่าธรรมเนียม รวมทั้งค่าหุ้น เงินฝากสัจจะแล้ว เสร็จแล้วจะนำรายชื่อสมาชิก
มาทำทะเบียนสมาชิกตามลำดับก่อนหลัง และบันทึกจำนวนหุ้น เงินฝากสัจจะให้กับสมาชิกราย
บุคคล

(7) ขั้นตอนการขอกู้

1. สมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้เงินจะต้องจัดทำโครงการ เพื่อขอกู้เงินจากคณะกรรมการกองทุน โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน
2. สมาชิกยื่นขอกู้เงินตามประเภทของการกู้ยืมและต้องมีลักษณะหรือคุณสมบัติ คือ เป็นโครงการที่ต้องสามารถดำเนินการได้จริง มีความเป็นไปได้ทางการตลาด และสามารถเห็นได้ชัดว่ามีความคุ้มค่าต่อการลงทุน
3. คณะกรรมการรวบรวมคำขอกู้ของสมาชิก จากนั้นดำเนินการพิจารณาคำขอกู้ โดยการเรียกสมาชิกที่มีความประสงค์ขอกู้มาสัมภาษณ์เป็นบุคคล
4. คณะกรรมการพิจารณาอนุมัติเงินตามความเหมาะสมของโครงการ และแจ้งให้สมาชิกผู้ขอกู้ทราบ เพื่อทำสัญญาการกู้เงินและสัญญาค้ำประกัน

(8) การคัดเลือกผู้กู้

1. ประวัติและอุปนิสัย ความซื่อสัตย์ รักษาคำพูด ขยันหมั่นเพียร ตั้งใจทำงาน ไม่เสเพล ไม่เล่นการพนัน ไม่เคยมีประวัติเสียหายทางการเงิน มีความรู้ และมีประสบการณ์ในธุรกิจที่ทำ
2. หลักประกัน บุคคลที่จะค้ำประกันควรมีฐานะทางการเงินดี มีความรับผิดชอบ น่าเชื่อถือ
3. ความสามารถในการชำระหนี้ พิจารณาจากรายได้ รายจ่าย แต่ละเดือนว่า เหลือพอที่จะชำระหนี้ได้หรือไม่
4. เงินทุนของผู้กู้ที่เตรียมสะสมไว้สำหรับประกอบธุรกิจ ในสัดส่วนที่เหมาะสมกับจำนวนเงินลงทุนทั้งหมด

(9) การโอนเงินให้ผู้กู้

เมื่อคณะกรรมการกองทุนมีมติ อนุมัติเงินกู้ตามคำขอกู้ที่เสนอให้ คณะกรรมการ
กองทุนดำเนินการดังนี้ (แบบสำเนาคำขอกู้ไปธนาคาร)

1. แจ้งให้สมาชิกผู้ขอกู้ทราบ เพื่อให้สมาชิกผู้ขอเงินไปเปิดบัญชีเงินฝากออมทรัพย์กับธนาคารที่รับผิดชอบ และให้สมาชิกแจ้งหมายเลขบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ให้กรรมการกองทุนหมู่บ้านทราบ (ในกรณีที่สมาชิกมีบัญชีเงินฝากออมทรัพย์อยู่กับธนาคารผู้รับผิดชอบอยู่ ก็ให้ถือใช้บัญชีเงินฝากเดิมที่มีอยู่)

2. เมื่อคณะกรรมการกองทุนได้รับทราบเลขบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ จากสมาชิกแล้วให้จัดทำหนังสือส่งจ่ายเงินกู้ และ โอนเงินไปยังธนาคารที่รับผิดชอบพร้อมทั้งแนบสำเนาแบบคำขอเงินกู้ยืมเงิน (สัญญาเงินกู้)

3. ธนาคารที่รับผิดชอบเมื่อได้รับหนังสือส่งจ่ายเงินกู้และ โอนเงิน จากคณะกรรมการกองทุนแล้ว ตรวจสอบความถูกต้องของผู้มีอำนาจในการส่งจ่ายและ โอนเงินอย่างเคร่งครัด เมื่อตรวจสอบความถูกต้องจึงดำเนินการ โอนเงิน ตามคำสั่งของคณะกรรมการกองทุนเข้าบัญชีออมทรัพย์ของสมาชิก ที่ได้รับการอนุมัติเงินกู้เข้าบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับการอนุมัติ

(10) การชำระหนี้

การชำระคืนเงินกู้ เงินชำระหนี้สำหรับเงินกู้กำหนดไว้ดังต่อไปนี้

1. เงินกู้ตามเงินกู้ตามประเภทของการกู้ยืม ด้านการเกษตรกรรม ด้านการค้าขาย ด้านอุตสาหกรรม (ในครัวเรือน) ด้านการเลี้ยงสัตว์ ให้ผู้กู้ส่งคืนเงินต้นพร้อมด้วยดอกเบี้ย ภายในหนึ่งปี

2. เงินกู้ตามการบรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วน ให้ผู้กู้ส่งคืนเงินกู้เต็มจำนวนพร้อมดอกเบี้ยภายในระยะเวลาไม่เกินเก้าสิบวัน

3. สมาชิกที่มีความประสงค์จะชำระคืนเงินกู้จะต้องไปติดต่อขอชำระเงินกู้กับกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

4. คณะกรรมการกองทุน จะต้องจัดทำหนังสือแจ้งความประสงค์ในการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกให้กับสมาชิก 3 ฉบับ เพื่อสมาชิกจะนำไปแจ้งกับธนาคารผู้รับผิดชอบเพื่อโอนเงินเข้าบัญชีกองทุนหมู่บ้าน

5. ธนาคารผู้รับผิดชอบได้รับหนังสือแจ้งตามประสงค์ ในการชำระคืนเงินกู้ ให้รับฝากเงินจากสมาชิกเพื่อโอนเงินเข้าบัญชีเงินฝากของกองทุนหมู่บ้าน

6. เมื่อธนาคารรับชำระเงินกู้จากสมาชิกกองทุนแล้ว ให้มอบหนังสือแจ้งความประสงค์ในการชำระคืนเงินกู้ฉบับที่ 1 และ ฉบับที่ 2 มอบให้กับสมาชิก เพื่อให้สมาชิกนำไปเก็บไว้เป็นหลักฐานหนึ่งฉบับ และนำไปมอบให้คณะกรรมการกองทุนหนึ่งฉบับ ส่วนฉบับที่ 3 ให้ธนาคารจัดเก็บไว้เป็นหลักฐาน

(11) การส่งเสริมการใช้เงินกู้

ปัจจุบันกองทุนหมู่บ้านหนองพิมานหมู่ 13 ยังไม่มีการส่งเสริมการใช้เงินกู้ เนื่องจากคณะกรรมการไม่สามารถจัดสรรหน้าที่ในการหาข้อมูล เพื่อช่วยเหลือหาช่องทางในการนำเงินกู้ไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น นอกเหนือจากการนำไปใช้ในพัฒนาอาชีพของผู้กู้ ผู้กู้ส่วนใหญ่ของกองทุนนำเงินกู้ไปใช้ในประเภทการค้าขายเป็นส่วนใหญ่

(12) การแนะนำวิธีการทำธุรกิจ

กองทุนหมู่บ้านหนองพิมาน ยังไม่มีการแนะนำวิธีการทำธุรกิจให้กับสมาชิกผู้กู้ เนื่องจากสมาชิกที่ได้รับเงินกู้จะเป็นผู้มีประสบการณ์ในการประกอบธุรกิจ และจะนำเงินที่กู้ยืมได้ไปใช้กับการประกอบธุรกิจเดิม

(13) การช่วยเหลือตลาด

กองทุนหมู่บ้านหนองพิมาน ยังไม่มีการช่วยเหลือสมาชิกผู้กู้หาตลาด เนื่องจากขั้นตอนการสัมภาษณ์จะสอบถามสมาชิกว่ามีตลาดรองรับสินค้าของสมาชิกหรือยัง ถ้าสมาชิกมีตลาดรองรับสินค้าของตนเองแล้ว ก็จะได้รับพิจารณาเป็นพิเศษเพราะสามารถนำเงินไปพัฒนาอาชีพได้รวดเร็วมากขึ้น

(14) การตรวจสอบการใช้จ่ายเงิน

เพื่อการตรวจสอบสมาชิกให้ใช้เงินกู้ให้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ ที่ระบุไว้ในหนังสือกู้เงินหรือคำขอกู้เงิน ทางคณะกรรมการกองทุนได้จัดสรรหน้าที่ของคณะกรรมการแต่ละคนเพิ่มเติมคือ คอยติดตามตรวจสอบการนำเงินกู้ไปใช้ว่าสมาชิกผู้กุนำเงินที่ได้จากกองทุนไปใช้ตามวัตถุประสงค์หรือไม่ โดยการให้คณะกรรมการในพื้นที่ดูแลสังเกตการนำเงินไปพัฒนาอาชีพ และคอยช่วยเหลือเมื่อสมาชิกมีปัญหาในการดำเนินงาน

(15) การจัดสรรผลประโยชน์

การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี เมื่อสิ้นปีทางบัญชีของกองทุนและได้ปิดบัญชีตามมาตรฐานการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไปแล้ว ปรากฏว่ากองทุนมีกำไรสุทธิ คณะกรรมการกองทุนจะนำกำไรสุทธิมาจัดสรรได้ ดังนี้

1. เป็นเงินประกันความเสี่ยง ในอัตราร้อยละ 20
2. เป็นเงินปันผลค่าหุ้น ในอัตราร้อยละ 5
3. เป็นเงินเฉลี่ยคืนให้แก่ผู้กู้ ในอัตราร้อยละ 5
4. เป็นเงินตอบแทนแก่คณะกรรมการกองทุน ในอัตราร้อยละ 20
5. เป็นทุนการศึกษาและพัฒนาอาชีพของประชากรในหมู่บ้าน ในอัตราร้อยละ 5

6. เป็นทุนเพื่อสมทบกองทุน ในอัตราร้อยละ 20
7. เป็นทุนเพื่อจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิก ในอัตราร้อยละ 10
8. เป็นทุนเพื่อสาธารณประโยชน์ของหมู่บ้าน ในอัตราร้อยละ 5
9. อื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการกองทุนเห็นสมควร ในอัตราร้อยละ 10

2.1.3 ผลประเมินผลผลิต (Product Indicator)

(1) จำนวนสมาชิกกองทุน

กองทุนหมู่บ้านหนองพิมานหมู่ 13 ปัจจุบันมีสมาชิกจำนวน 259 คน จากเริ่มแรกมีผู้มาขึ้นขอเป็นสมาชิกจำนวน 330 คน แต่เนื่องจากทางคณะกรรมการได้แจ้งให้สมาชิกมาเสียเงินค่าธรรมเนียม เงินฝากตั้งจะ และค่าหุ้น ซึ่งมีสมาชิกบางส่วนไม่ได้นำเงินมาเสียให้กับกองทุนจึงจำเป็นต้องคัดรายชื่อผู้ขึ้นขอเป็นสมาชิกออกไปบางส่วน

(2) จำนวนผู้ได้เงินกู้

หลังจากได้รับเงินจัดสรรเข้าบัญชีกองทุนหมู่บ้านหนองพิมานหมู่ 13 แล้ว คณะกรรมการได้ดำเนินการพิจารณาอนุมัติปล่อยเงินให้สมาชิกได้กู้ยืมเป็นจำนวน 4 ครั้ง โดยมีผู้ยื่นคำขอกู้จำนวน 149 ราย และคณะกรรมการได้พิจารณาอนุมัติเป็นจำนวน 112 ราย

จำนวนผู้กู้ทั้งหมด นำเงินไปดำเนินการประกอบอาชีพหรือทำกิจกรรมดังนี้

1. การเกษตร	จำนวน	28	ราย
2. ค้าขาย	จำนวน	57	ราย
3. อุตสาหกรรมในครอบครัว	จำนวน	20	ราย
4. กู้ฉุกเฉิน	จำนวน	7	ราย

(3) ยอดเงินที่ให้กู้

เงินกองทุน 1 ล้านบาทที่ได้รับจัดสรรจากรัฐบาล เข้าบัญชีกองทุนหมู่บ้านหนองพิมานหมู่ 13 มียอดเงินรวมที่ให้กู้ในปัจจุบันจำนวน 924,050 บาท ซึ่งแยกจำนวนเงินตามอาชีพได้ดังนี้

1. การเกษตร	จำนวน	225,722	บาท
2. ค้าขาย	จำนวน	498,818	บาท
3. อุตสาหกรรมในครอบครัว	จำนวน	199,510	บาท

(4) จำนวนผู้ชำระคืนตามกำหนด

สมาชิกผู้กู้ร้อยละ 95 ชำระคืนตามกำหนดเวลาที่คณะกรรมการกำหนด ส่วนสมาชิกบางรายที่มีการผ่อนผัน สมาชิกจะแจ้งให้ทางคณะกรรมการทราบล่วงหน้า

(5) ยอดเงินที่มีการชำระคืน

ยอดเงินรวมที่มีการชำระคืนเป็นเงินต้นจำนวน 335,460 บาท และได้รับดอกเบี้ยจากเงินกู้ยืมจำนวน 37,680 บาท

(6) การทุนสะสม

ปัจจุบันกองทุนหมู่บ้านหนองพิมานหมู่ 13 มีเงินที่สมาชิกรนำฝากสะสมเพื่อเงินกองทุนจำนวน 2 ส่วนคือ

1. เงินฝากตั้งจะ เงินฝากตั้งจะ ได้มาจากสมาชิกรนำเงินเข้ามาฝากไว้กับกองทุนทุกเดือนเป็นจำนวนเท่าๆ กัน ตามแต่สมาชิกรตกลงว่าจะจ่ายเดือนละเท่าไร และคณะกรรมการนำเงินเข้าฝากกับธนาคารออมสิน ในนามบัญชีกองทุนหมู่บ้านหนองพิมานหมู่ 13 สาขานครราชสีมา บัญชีเลขที่ 06-4301-20-191616-1 โดยคณะกรรมการนำเงินฝากธนาคารทุกเดือน

2. เงินค่าหุ้น เงินค่าหุ้น ได้มาจากสมาชิกรนำเงินมาซื้อหุ้นของกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งกำหนดราคาไว้หุ้นละ 10 บาท โดยสมาชิกรจะต้องถือหุ้นอย่างต่ำคนละ 5 หุ้น แต่ต้องไม่เกินหนึ่งในห้าของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่กองทุนกำหนดไว้

(7) การใช้เงินตามวัตถุประสงค์

จากที่ทางคณะกรรมการ ได้ติดตามตรวจสอบการนำเงินไปใช้ของสมาชิกรผู้กู้ เป็นผลให้ทราบว่าสมาชิกรบางราย ไม่ได้นำเงินไปใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์ที่ขอกู้ แต่นำเงินไปใช้ในการหมุนเวียนในการทำธุรกิจอื่นหรือหมุนเวียนในครอบครัว เนื่องจากสมาชิกรที่ขอกู้ส่วนใหญ่ นำเงินไปต่อยอดในกิจการเดิม จึงเป็นผลให้ไม่สามารถระบุได้ชัดเจนว่าสมาชิกรได้นำเงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้กับกองทุน เพราะกิจการของสมาชิกรก็ยังคงดำเนินต่อไป

(8) ทศนคติของชุมชนต่อกองทุน

ชาวบ้านหนองพิมาน มีทัศนคติต่อกองทุนหมู่บ้านดังนี้ การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านขึ้นมานั้น เป็นแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะส่งผลต่อชาวบ้านโดยตรง ความคิดเห็นของชาวบ้านเกี่ยวกับกองทุนของหมู่บ้านหนองพิมานนั้นเป็นไปในแนวทางที่ดี ชาวบ้านกล่าวว่าได้รับประโยชน์จากกองทุนอย่างเต็มที่ ก่อให้เกิดรายได้แก่หมู่บ้านโดยตรง เป็นการกระจายรายได้ อันเกิดจากการจัดสรรทรัพยากรที่เหมาะสม ก่อให้เกิดการพัฒนาอาชีพในเขตชุมชน ชาวบ้านรู้จักเศรษฐกิจแบบพอเพียง เกิดการพัฒนาศักยภาพของชุมชนให้เข้มแข็งมากยิ่งขึ้น

จากการที่ชาวบ้านได้ร่วมแรงร่วมใจในการช่วยกันก่อตั้งกองทุน ก่อให้เกิดการสร้างและพัฒนาความคิดทางระบอบประชาธิปไตยในชุมชน เกิดการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจของประเทศที่เริ่มฟื้นตัวได้จากรากฐานโดยแท้จริง ช่วยให้สังคมในหมู่บ้านดีขึ้น ลดปัญหาด้านการ

เงิน ยกระดับคุณภาพชีวิต ช่วยให้ชาวบ้านในชุมชนหรือหมู่บ้านได้มีโอกาสได้รับการศึกษาที่สูงขึ้น สร้างโอกาสในการพัฒนาคุณภาพชีวิต

(9) ความเข้มแข็งของชุมชนที่เกิดจากกองทุนหมู่บ้าน

ความเข้มแข็งของชุมชนที่เกิดจากกองทุนหมู่บ้าน สามารถสรุปความเข้มแข็งได้ดังนี้

1. ชาวบ้านที่ได้รับการกู้ยืมเงินจากกองทุนหมู่บ้าน มีรายได้มากขึ้น กินดีอยู่ดี สามารถหาเลี้ยงครอบครัวได้จากการประกอบอาชีพ
2. ชาวบ้านมีความสามัคคีและมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันมากขึ้น เพราะชาวบ้านร่วมแรงร่วมใจกันจึงทำให้กองทุนหมู่บ้านเกิดขึ้นมาได้
3. ชาวบ้านมีความซื่อสัตย์และมีความรับผิดชอบ ชาวบ้านนำเงินมาชำระให้กับกองทุนตามภาระหน้าที่และความรับผิดชอบที่ตนมีอยู่

2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือหน่วยการประเมินระดับบุคคล (ผู้กู้)

2.2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยการประเมินระดับบุคคล

(1) อาชีพเดิม

จากการสัมภาษณ์สมาชิกผู้กู้ส่วนใหญ่สมาชิกมีอาชีพเดิม คือ การค้าขายและการบริการ การเกษตร เช่นการขายของชำ การขายอาหาร เสริมสวย เลี้ยงสัตว์ เป็นต้น ซึ่งอาชีพเดิมของผู้กู้ส่วนใหญ่ก็คืออาชีพที่ผู้กู้ประกอบอยู่ในปัจจุบัน

(2) สมาชิกในครอบครัว

สมาชิกผู้กู้ส่วนใหญ่มีสมาชิกในครอบครัวรวมไม่เกิน 5 คน ซึ่งถือว่าเป็นครอบครัวขนาดเล็ก เมื่อเปรียบเทียบกับครอบครัวชนบทของไทยในสมัยก่อน

(3) สภาพการอยู่อาศัย

สภาพการอยู่อาศัยของสมาชิกผู้กู้ส่วนใหญ่จะ ไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง ต้องเช่าบ้านอยู่ มีอยู่น้อยมากที่มีบ้านและที่ดินเป็นของตนเอง

(4) รายได้ของครอบครัว

รายได้ของครอบครัวของสมาชิกผู้กู้ส่วนใหญ่จะอยู่ในระหว่างจำนวน 7,500 บาท ถึง 10,000 บาทต่อเดือน

(5) หนี้สินของครอบครัวก่อนกู้เงินกองทุน

หนี้สินของครอบครัวก่อนกู้เงินกองทุน ส่วนใหญ่สมาชิกผู้กู้จะเป็นหนี้กับสถาบันการเงิน เช่น ธนาคารประชาชน ซึ่งเป็นโครงการของธนาคารออมสิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ และมีเงินกู้ในระบบในบางครอบครัว

2.2.2 ผลประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Indicator)

(1) จำนวนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ

คณะกรรมการกองทุนพิจารณาอนุมัติเงินกู้ให้กับสมาชิกผู้กู้จำนวน 5,000 บาท 10,000 บาท 15,000 บาท 20,000 บาท ตามจำนวนที่เหมาะสมกับโครงการที่ขอกู้

(2) จำนวนเงินลงทุนนอกเหนือจากเงินกู้

สมาชิกผู้กู้ส่วนใหญ่ขอกู้เงินเพื่อนำไปพัฒนาอาชีพที่ตนประกอบอยู่ จึงเป็นเหตุให้สมาชิกส่วนใหญ่มีเงินทุนนอกเหนือจากเงินที่ได้รับอนุมัติให้กู้ยืม และบางส่วนได้กู้ยืมมาจากสถาบันการเงินบางส่วนแล้ว แต่ยังขาดเงินทุนเพิ่มเติมอีกเล็กน้อยจึงยื่นเรื่องขอกู้กับกองทุนหมู่บ้าน

(3) วัตถุประสงค์การกู้เงินตามโครงการ

สมาชิกผู้กู้ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการขอกู้ยืมเงินกองทุน เพื่อนำไปใช้ในโครงการพัฒนาอาชีพ ส่วนใหญ่จะนำเงินไปซื้อสินค้าเพิ่มเติม ขยายกิจการที่ทำอยู่ให้ใหญ่และมีรายได้มากยิ่งขึ้น

(4) สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์และวัตถุดิบในการประกอบอาชีพ

สถานประกอบการ วัสดุ อุปกรณ์และวัตถุดิบในการประกอบอาชีพ ส่วนใหญ่สมาชิกผู้กู้ที่ยื่นเรื่องขอกู้ยืมเงินกองทุนจะมีสถานประกอบการที่มีทำเลเหมาะสมแก่การประกอบอาชีพนั่นๆ อยู่แล้ว ส่วนวัสดุ อุปกรณ์และวัตถุดิบในการประกอบอาชีพ มีเพียงบางส่วนที่ยังไม่มีความต้องการซื้อวัสดุ อุปกรณ์ใหม่ เพื่อดำเนินกิจการต่อไป แต่ส่วนใหญ่กู้ยืมเงินไปเพื่อต้องการซื้อวัสดุและอุปกรณ์เพิ่มเติมจากที่มีอยู่

(5) ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ

สมาชิกผู้กู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านทุกรายมีความรู้ และทักษะในการประกอบอาชีพ แต่สมาชิกผู้กู้แต่ละรายมีความรู้และทักษะไม่เท่ากัน บางคนมีความรู้และทักษะมากประมาณ 10-20 ปี แต่บางคนเพิ่งเริ่มมีความรู้และทักษะน้อย จึงมีความยากต่อการตัดสินใจและแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าที่เกิดขึ้น

2.2.3 ผลประเมินกระบวนการ (Process Indicator)

(1) การใช้จ่ายเงินกู้

การใช้จ่ายเงินกู้ยืมของสมาชิกผู้กู้ สมาชิกผู้กู้นำเงินกู้ยืมจากกองทุนหมู่บ้านไปใช้ในการดำเนินธุรกิจให้พัฒนามากยิ่งขึ้น เช่นนำเงินไปปรับปรุงร้านให้ดูดี ซื้อวัสดุอุปกรณ์เพิ่มเติม ซึ่งส่วนใหญ่ นำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์ที่ขอกู้ยืมเงิน

(2) การหาความรู้เพิ่มเติม

สมาชิกผู้กู้ไม่ได้มีการหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อนำไปพัฒนาอาชีพของตน เพราะใช้เวลาไปกับการประกอบอาชีพที่ทำอยู่เป็นส่วนใหญ่ จึงไม่ได้มีการไขว่คว้าหาความรู้เพิ่มเติม

(3) การหาตลาด

สมาชิกผู้กู้ที่ยื่นเรื่องขอกู้ยืมเงินกับกองทุนหมู่บ้าน จากการสัมภาษณ์สมาชิกพบว่าสมาชิกหาตลาดได้เอง และส่วนใหญ่มีคนสนิทหรือญาติพี่น้องเป็นผู้แนะนำตลาดให้

(4) การทำบัญชีการใช้จ่ายเงิน

สมาชิกผู้กู้ไม่มีการทำบัญชีการใช้จ่ายเงินเป็นเรื่องเป็นราวเท่าไร ส่วนมากจะทำการจดบันทึกการใช้จ่ายเป็นครั้งคราวเท่านั้น

2.2.4 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยประเมินระดับบุคคล (ผู้กู้)

(1) ผลโดยตรงที่ได้ตามวัตถุประสงค์ของผู้กู้

ผลที่เกิดขึ้นโดยตรงตามวัตถุประสงค์ของสมาชิกผู้กู้คือ สมาชิกผู้กู้มีเงินหมุนเวียนในกิจการเพิ่มมากขึ้น มีรายได้ที่เพิ่มมากขึ้นจากการนำเงินไปพัฒนาอาชีพ และการนำเงินไปซื้อวัสดุอุปกรณ์เพื่อใช้ในการปรับปรุงกิจการ

(2) ผลทางอ้อมที่ได้จากการใช้เงินตามวัตถุประสงค์ของการกู้

ผลทางอ้อมที่เกิดขึ้นกับสมาชิกผู้กู้ที่นำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์คือ สมาชิกผู้กู้ได้พัฒนาทักษะในการประกอบอาชีพเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากได้เงินทุนไปดำเนินกิจการต่อจึงทำให้ได้พัฒนาทักษะและเพิ่มประสบการณ์ในการทำงานมากยิ่งขึ้น

3. ผลอื่นๆ ที่เกิดขึ้นจากกองทุนหมู่บ้านหนองพิมาน หมู่ 13

1. เกิดการรวมกลุ่มของบุคคลจนเป็นองค์กรชุมชน
2. เกิดกระบวนการดำเนินงานที่มีเป้าหมายร่วมกัน เพื่อก่อเกิดประโยชน์ต่อสมาชิก
3. มีจิตสำนึกในการพึ่งพาตนเอง เกิดการรักท้องถิ่น รักชุมชน
4. มีอิสระในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบ
5. เกิดการเรียนรู้ เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายและติดต่อสื่อสารหลายรูปแบบ

6. เกิดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน

4. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

4.1 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

(1) การเกิดกองทุน

การบรรลุเป้าหมายเรื่องการเกิดกองทุนพบว่า ก่อนการเกิดกองทุนชาวบ้านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุน มีความต้องการอยากให้เกิดกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งสามารถพัฒนาอาชีพและเสริมสร้างรายได้ สร้างงาน สร้างสวัสดิการแก่สมาชิกกองทุน ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด

(2) ระบบบริหารกองทุน

ระบบบริหารกองทุนพบว่า มีคณะกรรมการทำหน้าที่บริหารกองทุนจำนวน 14 คน มีการคัดเลือกคณะกรรมการตามระเบียบกองทุน คณะกรรมการร่วมกันจัดทำระเบียบกองทุน การดำเนินงานของคณะกรรมการบริหาร มีการจัดประชุมคณะกรรมการ รับสมัครสมาชิก จัดทำบัญชี รับฝากเงิน มีขั้นตอนในการคัดสรรอนุมัติเงินกู้ มีการจัดสรรผลประโยชน์ ตามเป้าหมายที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด

(3) การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง

การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเองพบว่า ได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจแบบพอเพียง และนำหลักเศรษฐกิจแบบพอเพียงมาปฏิบัติในการบริหารกองทุนหมู่บ้านและการประกอบอาชีพของสมาชิกกองทุน ได้รับความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและนำหลักการมาใช้ในการดำเนินกิจการของสมาชิกผู้กู้ ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด

(4) การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ

การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมพบว่า มีการชี้แนะเรื่องกองทุนให้ประชาชนเข้าใจหลักการสำคัญที่ว่ากองทุนหมู่บ้านเป็นของสมาชิกทุกคน ไม่ใช่เงินที่รัฐบาลให้ยืม ดังนั้นต้องช่วยกันรักษาเงินกองทุนด้วยตนเอง ถ้าผู้กู้ไม่ชำระคืนจะต้องจัดการกันเอง ไม่ใช่รอรัฐบาลมาจัดการ และผู้กู้มีความคิดในการดำเนินการประกอบอาชีพโดยไม่กู้หนี้จากแหล่งเงินกู้นอกระบบที่มีดอกเบี้ยแพง ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด

(5) การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็ง

การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งพบว่า ด้านศักยภาพเดิมของบริบท สภาพป่าไม้ หนองน้ำ จำนวนประชากร การประกอบอาชีพครั้งแรกของประชากร รวมทั้งระบบสาธารณูปโภค เกิดการเปลี่ยนแปลงไปอย่างเห็นได้ชัด ส่วนศักยภาพด้านการดำเนินงานที่ผ่านมาในด้านต่างๆ เช่น ทุนด้านการเงินคือมีจำนวนเงินกองทุนในหมู่บ้าน ทุนด้านทรัพยากรทางกายภาพคือลักษณะประชากร การประกอบอาชีพ สภาพที่ดิน ทุนทางวัฒนธรรมประเพณีคือการใช้ภาษาโคราช มีการเข้าวัดทำบุญ ส่วนความเข้มแข็งในการทำกิจการของผู้พบว่าผู้สามารถดำเนินกิจการต่อไปได้ และมีรายได้เพิ่มเติม ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด

4.2 การเกิดองค์กรเครือข่ายของการเรียนรู้

การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้ของกองทุนหมู่บ้านหนองพิมาน เริ่มเกิดเป็นองค์กรเครือข่ายตั้งแต่ขั้นตอนกระบวนการจัดตั้งกองทุน โดยจากการร่วมรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องับชุมชนที่มีประสบการณ์ด้านการบริหารกองทุนหมู่บ้าน ได้สรุปองค์กรใน 3 ระดับคือ

1. ระดับชาวบ้านคือ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
2. ระดับอำเภอและจังหวัด เป็นกรรมการที่เลี้ยงคอยให้คำแนะนำติดตามการ

ประเมินผล

3. กรรมการระดับชาติ เป็นหน่วยงานกำหนดนโยบายและทิศทางการบริหาร
- ซึ่งทั้ง 3 องค์กรนี้ได้เกิดเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกันคือกรรมการระดับชาติ ได้

ระดมความคิดกำหนดนโยบายและแนวทางการบริหารเพื่อให้ปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกัน ในขณะที่กรรมการระดับอำเภอและจังหวัดเกิดการเรียนรู้จากกรรมการระดับชาติ และนำการเรียนรู้มาทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงคอยแนะนำและให้คำปรึกษารวมทั้งติดตามการประเมินผล จากนั้นคณะกรรมการกองทุนเรียนรู้ขั้นตอนการบริหารและขั้นตอนการก่อเกิดกองทุน และนำการเรียนรู้นั้นมาทำขั้นตอนการประเมินความพร้อมกองทุนหมู่บ้านหนองพิมาน เมื่อสามารถจัดตั้งกองทุนได้สำเร็จ เครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกันก็เริ่มขึ้นอีก โดยคณะกรรมการกองทุนต้องจัดทำประชาคมเพื่อทำความเข้าใจในระเบียบและหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการดำเนินการบริหารกองทุน ให้กับสมาชิกกองทุนเข้าใจ และสามารถปฏิบัติตามแนวทางและหลักการของกองทุนได้

4.3 ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์

4.3.1 ปัจจัยด้านบวก

(1) การมีกองทุนอยู่ก่อนการเกิดกองทุน เพราะทำให้สามารถทำให้กระบวนการจัดตั้งกองทุน ได้รับความร่วมมือและเข้าใจนโยบายได้มากขึ้น

(2) มีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีเกี่ยวกับระเบียบคณะกรรมการและระเบียบการจัดตั้งกองทุน ทำให้สามารถนำระเบียบไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติและดำเนินงานต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(3) การมีศักยภาพเกี่ยวกับบริบทชุมชน ทำให้เกิดความพร้อมในการประเมินกองทุนหมู่บ้านและจัดตั้งกองทุนได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

(4) มีการสื่อสารประชาสัมพันธ์ที่ดี เนื่องจากสื่อจากหลากหลายทาง เช่น โทรทัศน์ วิทยุ แผ่นพับ คณะบุคคล ช่วยกันประชาสัมพันธ์ทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และวัตถุประสงค์ของโครงการ

(5) การศึกษา ชาวบ้านส่วนใหญ่เป็นมีการศึกษามากพอสมควร จึงสามารถทำความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายได้ไม่ยากนัก

(6) คณะกรรมการกองทุน สามารถดำเนินการบริหารกองทุนอย่างมีประสิทธิภาพ รับผิดชอบต่อหน้าที่และความรับผิดชอบของตน มีความโปร่งใสในการปฏิบัติงานและทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

(7) สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่กู้ยืมเงิน เป็นผู้มีความรับผิดชอบ นำเงินที่ได้รับอนุมัติไปใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์ และนำเงินต้นรวมทั้งดอกเบี้ยมาส่งคืนแก่กองทุนเพื่อให้สมาชิกรายอื่นได้กู้ยืมต่อไป

4.3.2 ปัจจัยด้านลบ

(1) มีประชาชนบางส่วนไม่ค่อยให้ความสนใจเกี่ยวกับการจัดตั้งกองทุนขึ้นมา เพราะคิดว่าไม่มีประโยชน์แก่ตนเอง ไม่มีความจำเป็นที่จะกู้ยืมเงิน

(2) มีผู้สนใจสมัครเป็นสมชิกน้อย เนื่องจากการประชาสัมพันธ์ในหมู่บ้านไม่ค่อยดีนัก และประชาชนไม่เห็นประโยชน์จากการเป็นสมาชิก

(3) คณะกรรมการบางคนยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนอย่างแท้จริง จึงทำให้มีผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับกองทุนน้อยกว่าที่กำหนด

(4) การให้ความร่วมมือ สังเกตได้ว่าชาวบ้านให้ความร่วมมือน้อยในการร่วมกันทำประชาคม จึงต้องแก้ปัญหาโดยการให้ส่งตัวแทนมาเพียงบ้านละหนึ่งคน

4.4 แนวทางที่จะช่วยส่งเสริมให้กองทุนหมู่บ้านหนองพิมาน หมู่ 13 เกิดการพัฒนาหมู่บ้านที่เหมาะสม

แนวทางที่จะช่วยส่งเสริมให้กองทุนหมู่บ้านหนองพิมาน หมู่ 13 เกิดการพัฒนาหมู่บ้านที่เหมาะสมคือแนวทางวิธีการในการดำเนินธุรกิจ ให้มีการกระจายผลประโยชน์อย่างทั่วถึงและมีการหมุนเวียนอย่างต่อเนื่อง โดยพิจารณาให้กับผู้ที่มีรายได้น้อยและประกอบอาชีพจริง พิจารณาความจำเป็นของผู้กู้ พิจารณาความสามารถในการใช้คืนเงินทุนและดอกเบี้ย เพื่อเป็นปัจจัยสนับสนุนการให้กู้ยืมเงินลงทุน ในอัตราดอกเบี้ยที่ผู้กู้สามารถส่งเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยได้เมื่อครบสัญญา และเพื่อให้เงินหมุนเวียนให้กับผู้กู้รายต่อไป สมาชิกทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกัน คณะกรรมการพิจารณาด้วยความโปร่งใส มีความยุติธรรม และอนุมัติเงินตามประเภทที่ขอกู้ยืม รวมทั้งแนวทางวิธีการในการควบคุมและติดตามการใช้เงินกู้ กรรมการฝ่ายนิติกรรมสัญญาจะติดตามตรวจสอบข้อเท็จจริงกับสมาชิกผู้กู้เงิน และหากผู้กู้มีปัญหาในการประกอบอาชีพ กรรมการกองทุนและผู้เชี่ยวชาญในวิชาชีพนั้นๆ จะเข้าช่วยเหลืออย่างอย่างต่อเนื่อง

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากการติดตามผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหนองพิมานหมู่ 13 ตำบลจอหอ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา สรุปได้ดังต่อไปนี้

1 สรุป

1.1 สรุปภาพรวมกองทุนหมู่บ้านหนองพิมาน

จากการติดตามผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหนองพิมาน จากการวิเคราะห์โดยมองจากภาพรวมของปัจจัยหลาย ๆ ด้าน จะเห็นได้ว่ากองทุนมีการเตรียมความพร้อมเป็นอย่างดีตั้งแต่กระบวนการจัดตั้ง การเลือกสรรคณะกรรมการ กฎระเบียบที่สำคัญจัดทำร่วมกันระหว่างสมาชิกของกองทุน คณะกรรมการกองทุน รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิและที่ปรึกษา มีฝ่ายตรวจสอบที่มาจากสมาชิกของกองทุนเข้ามาร่วมตรวจสอบความโปร่งใส ในการดำเนินการบริหารงานกองทุน ทำให้กองทุนได้รับความไว้วางใจจากสมาชิก จากการประเมินความพร้อมของกองทุน และการประเมินความพร้อมของหมู่บ้าน มีความมั่นใจว่ากองทุนหมู่บ้านหนองพิมานมีศักยภาพในการบริหารดำเนินงานด้านต่าง ๆ ตามนโยบายของรัฐบาล และพร้อมรับการสนับสนุนเงินจำนวนหนึ่งด้านบาทจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เพื่อนำเงินมาจัดสรรให้กับสมาชิกที่มีความต้องการกู้ยืมเงินไปสร้างงาน สร้างรายได้ต่อไป

กองทุนหมู่บ้านหรือที่ชาวบ้านเรียกกันว่า กองทุนเงินล้าน เป็นกองทุนที่ตั้งขึ้นเพื่อการกอบกู้วิกฤตทางเศรษฐกิจร่วมกันกับชุมชน โดยเริ่มจากหมู่บ้านหรือชุมชนซึ่งเป็นหน่วยที่เล็กที่สุดเปิดโอกาสให้ชุมชนได้มาเรียนรู้ ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ส่งเสริมให้เกิดการนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้เป็นพื้นฐานในการพึ่งพาตนเอง ลดรายจ่ายสร้างรายได้ ใช้ “เงิน” เป็นเครื่องมือในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนให้กับชุมชนที่กำลังพัฒนา และต่อยอดให้กับชุมชนที่มีความเข้มแข็งอยู่แล้วในระดับหนึ่ง และขยายผลไปช่วยชุมชนที่อ่อนแอกว่า โดยส่วนราชการจะมีหน้าที่เป็นเพียงผู้วางกรอบ นโยบาย และหลักเกณฑ์ที่สำคัญ รวมถึงให้คำแนะนำและคำปรึกษาในทางที่เป็นแนววิชาการเท่านั้น วิเคราะห์อนาคตของกองทุนหมู่บ้านโดยการพิจารณาจากศักยภาพของชุมชน ว่าชุมชนได้มีการสร้างความเข้มแข็งขึ้นมาเป็นลำดับ หลังจากที่ชุมชนได้มีโอกาสเป็นผู้บริหารจัดการด้วยชุมชน ชาวบ้านเลือกคณะกรรมการ คณะกรรมการเป็นผู้บริหารเงิน สมาชิกผู้กู้เป็นผู้ออกระเบียบเอง นับว่าชุมชนเป็นผู้กำหนดตัวเอง ไม่มีใครมากำหนดเหมือนแต่ก่อน ซึ่งจากกระบวนการทางความคิดเหล่านี้ ทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งมากขึ้น และทำให้ชุมชนมี

ศักยภาพเพียงพอในการบริหารกองทุนเงินล้านให้อยู่ได้อย่างยั่งยืน กองทุนเงินล้านจะเป็นรากของพลังแผ่นดินที่เข้มแข็ง และเติบโตเป็นร่มเงาให้คนยากไร้และด้อยโอกาสต่อไป

1.2 สรุปบทบาทของกองทุนในการพัฒนาสมาชิกผู้กู้

กองทุนเงินล้านมีบทบาทในการพัฒนาสมาชิกผู้กู้ เพราะผู้กู้ได้รับโอกาสในการสร้างอาชีพ สร้างรายได้และพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับตัวสมาชิกผู้กู้ ส่งเสริมให้สมาชิกผู้กู้เกิดการพึ่งพาตนเองรู้จักเศรษฐกิจแบบพอเพียงและมีความเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน โดยสมาชิกผู้กู้ทราบดีว่าการได้เงินสนับสนุนจากกองทุนไปสร้างอาชีพ และมีดอกผลกลับคืนมายังสมาชิกผู้กู้ ตัวสมาชิกผู้กู้ควรจะคืนดอกผลบางส่วนให้กับกองทุนหมู่บ้าน เพื่อที่จะสามารถนำไปให้สมาชิกรายอื่นในหมู่บ้านได้ใช้ประโยชน์ต่อไป สมาชิกผู้กู้เป็นผู้ที่รู้รักษาวินัยทางการเงิน ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ มีความรับผิดชอบ และเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ สิ่งต่างๆ เหล่านี้ทำให้สมาชิกผู้กู้เป็นผู้ที่มีความน่าเชื่อถือ สร้างทัศนคติที่ดีแก่บุคคลอื่น

1.3 สรุปบทบาทของกองทุนในการพัฒนาชุมชน

กองทุนเงินล้านเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาหมู่บ้านหนองพิมาน ให้มีการพัฒนาศักยภาพของชุมชนมากขึ้น โดยเฉพาะด้านการพัฒนาความคิดทางระบอบประชาธิปไตยในชุมชน เนื่องมาประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการออกความคิดเห็นและแสดงทัศนคติในหลายๆ ด้าน ซึ่งในอดีตประชาชนไม่มีบทบาทในด้านการพัฒนาชุมชนเลย ก่อนที่จะมีโครงการกองทุนเงินล้านเข้ามาสู่ชุมชนประชาชนในชุมชนไม่ค่อยมีบทบาทในการร่วมกันระดมความคิด และแลกเปลี่ยนทัศนคติ แต่เมื่อกองทุนเงินล้านเข้ามาสู่ชุมชน ประชาชนมีการเตรียมความพร้อมในการจัดการบริหารกองทุน มีการเปิดเวทีประชาคมเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความคิดเห็นทั้งในหมู่บ้านของตนเองและในต่างหมู่บ้านโดยรวมเป็นระดับตำบลด้วย

2. อภิปรายผล

2.1 การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านหนองพิมาน ได้แก่

(1) การเกิดกองทุน

กองทุนหมู่บ้านหนองพิมาน เกิดจากความร่วมแรงร่วมใจกันระหว่างชาวบ้าน และเจ้าหน้าที่ของภาครัฐ ซึ่งให้คำแนะนำและช่วยเหลือเกี่ยวกับกระบวนการจัดตั้งกองทุน

(2) ระเบียบบริหารกองทุน

กองทุนหมู่บ้านหนองพิมาน มีระเบียบบริหารกองทุนซึ่งเกิดจากการที่คณะกรรมการกองทุนร่วมกันร่างและนำมาทำประชาคม เพื่อรับฟังความคิดเห็นของชาวบ้านว่าเป็นระเบียบที่ชาวบ้านเห็นว่าเหมาะสมกับหมู่บ้านหรือต้องเปลี่ยนแปลงแก้ไข

(3) การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง

กองทุนหมู่บ้านหนองพิมานและสมาชิก มีการนำหลักการเรียนรู้ เช่น หลักเศรษฐกิจพอเพียง มาปรับใช้กับการดำเนินงานกองทุนและการประกอบอาชีพของชาวบ้าน

(4) การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ

ด้านการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ สมาชิกผู้ที่มีความคิดในการดำเนินการประกอบอาชีพโดยไม่กู้หนี้ยืมสินจากแหล่งเงินกู้นอกระบบที่มีดอกเบี้ยแพง แต่หันมาสนใจกู้เงินกับกองทุนหมู่บ้านซึ่งมีดอกเบี้ยที่ต่ำกว่า และยังสามารถผ่อนผัน ได้ในยามจำเป็น

(5) การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็ง

ด้านการมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนพบว่า ในการทำการกิจการของสมาชิก ผู้กู้ สมาชิกผู้กู้สามารถดำเนินกิจการต่อไปได้ และมีรายได้เพิ่มเติม สมาชิกผู้กู้มีการพึ่งพาตนเอง และได้รับความรู้และทักษะเพิ่มเติมจากการประกอบอาชีพ

2.2 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ ได้แก่

2.2.1 ปัจจัยด้านบวก

- (1) การมีกองทุนอยู่ก่อนการเกิดกองทุน เป็นปัจจัยที่ทำให้กองทุนหมู่บ้านเกิดขึ้นได้ง่ายขึ้น
- (2) ระเบียบต่างๆ ที่รัฐบาลได้จัดไว้ เป็นแนวทางที่ดีในการบริหารงานของกองทุน
- (3) การมีศักยภาพเกี่ยวกับบริบทชุมชน เป็นปัจจัยพื้นฐานอันดับแรกของการก่อเกิดกองทุน
- (4) มีการสื่อสารประชาสัมพันธ์ที่ดี ช่วยให้ทำความเข้าใจในขั้นตอนการปฏิบัติงานดีขึ้น
- (5) การศึกษา เป็นปัจจัยที่สามารถช่วยในเรื่องกระบวนการดำเนินงานรวมทั้งการตัดสินใจได้มากขึ้น
- (6) คณะกรรมการกองทุน ทำงานด้วยความยุติธรรมและมีความโปร่งใสในการดำเนินงาน

- (7) สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับเงินกู้ นำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์ และนำเงินกู้มาคืน

2.2.2 ปัจจัยด้านลบ

- (1) มีประชาชนบางส่วนไม่ค่อยให้ความสนใจเกี่ยวกับการจัดตั้งกองทุน
- (2) มีผู้สนใจสมัครเป็นสมาชิกน้อย
- (3) คณะกรรมการบางส่วนยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่
- (4) การให้ความร่วมมือ

2.3 การเกิดองค์กรเครือข่ายของการเรียนรู้

จากการเกิดเครือข่ายการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นระหว่างภาครัฐ และประชาชนทำให้เกิดการพัฒนาศักยภาพในด้านการบริหารจัดการกองทุน รวมทั้งเกิดการเรียนรู้ระหว่างสมาชิกกองทุนกับคณะกรรมการ ในด้านหลักการและแนวทางในการปฏิบัติเพื่อให้เกิดการดำเนินงานกองทุนที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนและสมาชิกผู้กู้

ปัจจุบันมีการสร้างเสริมสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตและจัดการหมู่บ้านหรือชุมชนด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง มีความเกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน ภาพรวมของชุมชนในปัจจุบันนี้ มีการเชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชน ราชการ เอกชน และประชาสังคม มีการกระจายอำนาจในท้องถิ่น และพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน

2.4 ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน

1. ชาวบ้านมีอยู่มีกินอย่างเพียงพอ สามารถเลี้ยงครอบครัวได้ ซึ่งการที่จะมีอยู่มีกินได้นั้นชาวบ้านจะต้องมีอาชีพ จึงจะสามารถตอบสนองความต้องการด้านอาหาร ที่อยู่อาศัย เสื้อผ้า และยารักษาโรค ชาวบ้านน้อมรับพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน ในเรื่องเศรษฐกิจแบบพอเพียง เพราะยุคนี้เป็นยุคที่เศรษฐกิจตกต่ำ จึงเห็นด้วยและคิดปฏิบัติตามพระราชดำรินี้ในหลวง เพื่อช่วยให้ชาวบ้านได้อยู่อย่างมีความสุข กล่าวโดยสรุปว่า ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนประการแรกคือ ชาวบ้านต้องมีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้

2. สมาชิกในชุมชนมีการแลกเปลี่ยนความคิด โดยการพูดคุยและการประชุม ในส่วนประเด็นนี้ รวมไปถึงกลุ่มองค์กรชาวบ้านที่ไม่เป็นทางการ เช่นกลุ่มออมทรัพย์ ควรมีการประชุมนำเสนอผลการดำเนินงานของคณะกรรมการกลุ่ม ให้สมาชิกในกลุ่มรับทราบ เพื่อศึกษาและบอกแนวความคิดของสมาชิกในกลุ่มก็ได้ หรือจะเป็นการประชุมเพื่อรายงานการเงินของกลุ่ม ทั้งนี้อาจมีการเชิญชวนผู้ที่ไม่ได้เป็นสมาชิกมารับฟัง ทำให้ชาวบ้านที่ไม่ได้เป็น

สมาชิกไว้วางใจสมัครเป็นสมาชิกเพิ่ม หรือได้รับฟังความคิดเห็นของชาวบ้านที่แตกต่างกันออกไปอีกก็ได้

2.5 ผลโดยตรงและผลกระทบต่างๆ คือ

(1) ผลโดยตรง (Immediate Result)

ผลโดยตรงที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านหนองพิมานคือ สมาชิกผู้กู้เงินกองทุนได้นำเงินไปใช้ในการพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ สร้างงานให้กับชุมชน และเกิดเงินทุนหมุนเวียนภายในชุมชน

(2) ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

ผลกระทบโดยตรงที่เกิดขึ้นกับสมาชิกผู้กู้คือ สมาชิกผู้กู้สามารถหารายได้เพิ่มมากขึ้น ทำให้ครอบครัวเกิดการกินดีอยู่ดี และสามารถสนองตอบปัจจัยสี่ได้อย่างครบถ้วน

(3) ผลกระทบโดยอ้อม (Indirect Impact)

ผลกระทบโดยอ้อมที่เกิดขึ้นกับสมาชิกผู้กู้คือ สมาชิกผู้กู้มีรายได้เพิ่มมากขึ้นทำให้การดำเนินชีวิตประจำวันเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 การบริหารจัดการกองทุน

(1) คณะกรรมการกองทุนไม่ปฏิบัติตามหน้าที่และความรับผิดชอบของคน ควรจัดประชุมคณะกรรมการทั้งหมดโดยพร้อมเพรียงกัน และทำความเข้าใจในบทบาทหน้าที่รวมทั้งความรับผิดชอบในส่วนของแต่ละคน เพื่อให้ปฏิบัติไปเป็นแนวทางเดียวกัน

(2) การจัดทำบัญชีกองทุนหมู่บ้าน ควรจัดทำบัญชีให้เป็นปัจจุบันที่สุด เพื่อการตรวจสอบยอดเงินรับและเงินจ่ายได้สะดวกรวดเร็วที่สุด และสามารถวิเคราะห์ได้ว่ากองทุนมีเงินสะสมเพียงพอต่อการให้ออมัดเงินกู้ครั้งต่อไปหรือไม่

(3) การทำงานของกรรมการที่มีหน้าที่รับผิดชอบมาก เพื่อไม่ให้กรรมการคิดว่าคนทำงานมากคนอื่นทำงานน้อยแต่ได้รับการจัดสรรผลประโยชน์เท่ากัน ควรทำตารางเวลาการทำงานสำหรับกรรมการที่ทำงาน ถ้ากรรมการทำมากควรได้รับการจัดสรรผลประโยชน์มาก เนื่องจากกรรมการที่ทำงานต้องสละเวลาและต้องรับผิดชอบมากกว่ากรรมการคนอื่น ๆ

(4) ความโปร่งใสในการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุน มีการจัดสรรคณะกรรมการพิเศษคือ กรรมการตรวจสอบภายในซึ่งเป็นตัวแทนของสมาชิกกองทุน เพื่อเข้ามาทำหน้าที่ตรวจสอบการทำงานและตรวจสอบการทำบัญชีของกองทุน จะทำให้เกิดความไว้วางใจในการดำเนินงานบริหารกองทุนของคณะกรรมการมากยิ่งขึ้น

(5) การขาดการร่วมมือในการจัดประชาคมหมู่บ้านของกองทุน ควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์โดยประกาศตามหอกระจายข่าวของหมู่บ้าน และทำหนังสือถึงสมาชิกเป็นรายบุคคลโดยให้กรรมการให้พื้นที่เป็นผู้นำไปให้ และทำความเข้าใจถึงประโยชน์ที่จะได้รับการทำประชาคม

(6) กระบวนการกู้ยืมเงิน มีขั้นตอนที่ยุ่งยากและซับซ้อน ควรจัดทำเอกสารที่อธิบายขั้นตอนการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน และการเตรียมเอกสารที่เกี่ยวข้องที่ให้การกู้ยืม

(7) การเขียนคำขอกู้ยืมเงิน ควรจัดทำแบบคำขอกู้เป็นตัวอย่างติดแสดงไว้ให้สมาชิกที่ต้องการกู้ยืม ได้ศึกษาและนำไปเขียนอย่างถูกต้อง

(8) การพิจารณาอนุมัติการให้กู้ยืม ควรพิจารณาจากผู้ด้อยโอกาสที่มีฐานะยากจนจริงๆ ให้สมาชิกได้มีโอกาสเป็นเจ้าของกิจการขนาดเล็กเพื่อที่สมาชิกจะได้นำรายได้ไปเลี้ยงครอบครัวและเป็นการให้โอกาสสมาชิกที่ไม่เคยได้ประกอบกิจการเพราะความยากจน ถ้าสมาชิกมีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพนั้นเช่น เคยเป็นลูกจ้างและมีประสบการณ์มาเป็นเวลาหลายปีแต่ไม่มีทุนเพียงพอที่จะนำมาประกอบอาชีพของตนเอง

3.2 การนำเงินกู้ไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุน

(1) สมาชิกผู้กู้เงินควรนำเงินกู้ไปปรับปรุงร้านหรือสถานประกอบการ ให้มีคุณภาพ มีความสะอาด ดูแลแล้วน่าเชื่อถือ ทำให้ลูกค้าเกิดความไว้วางใจมากขึ้น

(2) สมาชิกผู้กู้เงินควรนำเงินกู้ไปซื้อวัสดุและอุปกรณ์เพิ่มเติม เช่น สมาชิกที่ประกอบอาชีพซ่อมรถ นำไปซื้อเครื่องมือที่ทันสมัยและทำงานได้รวดเร็วมากยิ่งขึ้น สามารถรองรับลูกค้าได้เยอะ และเกิดความรวดเร็วในการบริการลูกค้า

(3) สมาชิกผู้กู้ นำเงินกู้ไปซื้อวัตถุดิบในการผลิตได้ปริมาณมากขึ้น และได้ราคาส่งที่ถูกเนื่องจากซื้อวัตถุดิบจำนวนมาก ทำให้ผลิตภัณฑ์มีต้นทุนต่ำกว่าเดิมและมีรายได้มากขึ้น

(4) สมาชิกผู้กู้เงินควรนำเงินกู้ไปปรับปรุงคุณภาพผลิตภัณฑ์ให้สูงขึ้น เช่น นำเงินไปซื้อเครื่องอบไอน้ำมาเชื่อโรคในการทำผลิตภัณฑ์ที่ต้องบรรจุขวดแก้ว หรือพลาสติก

(5) สมาชิกผู้กู้ที่ นำเงินกู้ไปใช้ในการเลี้ยงสัตว์ ส่วนใหญ่จะนำเงินไปซื้อสัตว์ที่จะเลี้ยงเพิ่มขึ้นจากเดิม เช่น การเลี้ยงเป็ด การเลี้ยงไก่ การเลี้ยงปลา เพื่อคุ้มครองการใช้เวลาที่ยาวนานในการเลี้ยง ถ้าเลี้ยงได้มากก็สามารถลดต้นทุนค่าแรงงานได้มากขึ้น

3.3 สำหรับการค้นคว้าวิจัยเพิ่มเติม

- (1) แนวทางที่สามารถทำให้คณะกรรมการทำงานอย่างเต็มใจ และมีประสิทธิภาพ โดยไม่ได้มุ่งหวังผลตอบแทนจากการทำงาน
- (2) แนวทางที่สามารถทำให้สมาชิกผู้กู้เงินมาชำระคืนครบตามจำนวน
- (3) แนวทางที่สามารถทำให้สมาชิกผู้กู้ นำเงินไปใช้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่แสดงไว้ในแบบคำขอกู้ยืม

บรรณานุกรม

การพัฒนาเศรษฐกิจ [ออนไลน์]. (2545). ได้จาก: http://www.dnfe5.nfe.go.th/ilp/so02/so02_4.html

แกระยอกกองทุนหมู่บ้าน [ออนไลน์]. (2545). ได้จาก: <http://www.rakbankerd.com>

เกษม ดันดิพลชีวะ. (2539). ครอบครัวไทยกับแนวโน้มในอนาคต. *ใกล้หมอ*. 20(6):61-63.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา*. พิมพ์ครั้งที่ 1. นนทบุรี:เอส อาร์ พรินติ้ง แมสโปรดักส์.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *ชุดวิชาการวิจัยชุมชน*. พิมพ์ครั้งที่ 1. นนทบุรี:เอส อาร์ พรินติ้ง แมสโปรดักส์.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *ชุดวิชาสารนิพนธ์*. พิมพ์ครั้งที่ 1. นนทบุรี:เอส อาร์ พรินติ้ง แมสโปรดักส์.

กองทุนหมู่บ้าน ปังชัยมุ่งสู่ความสำเร็จ [ออนไลน์]. (2545). ได้จาก: <http://www.1000000bath.com>

ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ. (2544). *กนจนกิจสิทธิทรัพย์ของชาติ*.

คนรุ่นใหม่. (5 สิงหาคม 2545). *มติชน*:10.

ตุลการคำ [ออนไลน์]. (2545). ได้จาก: <http://www.moc.go.th/thai/dbe/economic/bot.html>

ทักษิณ ชินวัตร. (2544). *สร้างเสริมพลังกองทุนหมู่บ้านด้วยฐานองค์กรชุมชน*. **นายกทักษิณ พยประชาชน**.

เทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี,สมเด็จพระ. (2544). *วัฒนธรรมไทยในกระแสวัฒนธรรมโลก*. *สุโขทัยธรรมาธิราช*. 14(74): 5-11.

แนวทางการแก้ไขปัญหาคาความยากจนอย่างยั่งยืน [ออนไลน์]. (2545). ได้จาก : <http://www.welfareforall.org/art/php3?num=12&p=1>.

แนวทางการศึกษา “สื่อ” วัฒนธรรม[ออนไลน์]. (2545). ได้จาก : <http://www.sac.or.th/projects/title/Adventures.html>.

บทสรุปภาวะเศรษฐกิจ[ออนไลน์]. (2545). ได้จาก : http://www.oae.go.th/about/economy_status/economy_45.html.

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร. (2544). สำนักงานสิ่งแวดล้อม.

บรรพต หงษ์ทอง. (2544). เร่งส่งออกฟื้นฟูเศรษฐกิจ. กรองสถานการณ์. 1(1):1-7.

ปิดฝุ่นการค้าประกันสินเชื่อ SMEs :สู่กองทุนค้าประกันสินเชื่อ SMEs การช่วยเหลือ SMEs

หลังวิกฤตเศรษฐกิจ [ออนไลน์]. (2545). ได้จาก : http://business.siam2you.com/article/b_scb/index.

พวงแก้ว ปรีชาชนพจน์, สุเมธ เหลืองจิติมงคลและการดา เศรษฐนาคร. (2545). สภาพแวดล้อมของคนไทย. เศรษฐกิจและสังคม. 39(1) : 57-66.

ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม [ออนไลน์]. (2545). ได้จาก : http://www.nesdb.go.th/data/plan9/content_page.html.

ยุทธศาสตร์การบริหารเศรษฐกิจส่วนรวม[ออนไลน์]. (2545). ได้จาก : <http://www.nesdb.go.th/data/data/plann9/data/M6.doc>.

ยุทธพร. (มิถุนายน 2545). คำนิยมไทย. รวมพลัง :10.

รุ่งนภา ทัดท่าทราย.(ม.ม.ป.). โครงการพัฒนาคุณภาพในกลุ่ม SMEs. มาตรฐานระบบคุณภาพขั้นพื้นฐาน ก้าวแรกสู่ความสำเร็จของธุรกิจอุตสาหกรรม.

รัฐบาลส่งเสริม SMEs[ออนไลน์]. (2545). ได้จาก : http://www.business.siam2you.com/article/b_SME/index.asp?num=12&p=1.

วรวิทย์ อวิรุทธ์วรกุล , ทิปรัตน์ วัชรากูรและวิณา เศรษฐนาคร. (2545). ความยากจนปัญหาที่สำคัญยิ่งของการพัฒนา. เศรษฐกิจและสังคม. 39(1) : 37 — 44.

เว็ลด์เบงก์ชี้หลังวิกฤตคนไทยจนเพิ่ม 3 ล้านคน. (31 พฤษภาคม 2545). กรุงเทพธุรกิจ.

สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย. (2543). แนะนำแนวทางเพื่อความอยู่รอดของ SMEs . สภาอุตสาหกรรม. 9(53):46-57.

สรุปผลเบื้องต้นการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน. (2543). สำนักงานสถิติแห่งชาติ.

สร้างสันติภาพค้าโลก. (23 — 29 มิถุนายน 2545). สยามธุรกิจ.

สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม[ออนไลน์]. (2545). ได้จาก : http://www.oepp.go.th/t_soe44_1.html.

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2545). การรักษาวัฒนธรรมคือการรักษาชาติ. วัฒนธรรมไทย. 39(2):9.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2545). รายได้ ค่าใช้จ่ายและหนี้สินของครอบครัว. สารสถิติ. 13(5) : 3-4.

ห้าปีวิกฤตคนไทยแอ่งลงจนเพิ่ม. (21 มิถุนายน 2545). มติชน.

อาทิตย์ วุฒิกะโร. (2543). สรุปสาระสำคัญร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและ
ขนาดย่อม. อุตสาหกรรม. 43 : 45 - 52.

